

ἐλληνισμός, ἀνθρωπισμός ἢ ἀνυχγέννηση, αἰώνας τοῦ φωτισμοῦ, δὲν εἶναι παρὰ τὰ κορυφώματα τῆς προσπάθειας τῆς ἀνθρωπότητος γιὰ ἐξήγηση τῆς ζωῆς καὶ ἀνακάλυψη τῶν νόμων τῆς. Πάντα τις τάσεις κάθε ἐποχῆς ἐνσάρκωσαν καὶ καθρέφτισαν φιλοσοφία καὶ τέχνη καὶ σκοπὸς καὶ τὸν δὲ ἦταν νὰ πιάσουν τὴ σημασία τῆς ζωῆς καὶ νὰ δώσουν τὴν ἐξήγησίν τῆς ἢ μιὰ μὲ τὸ λογικὸ ἐξέτασμα, ἢ ἄλλη μὲ τὴ ζωντανὴ εἰκόνα. Καθὼς λοιπὸν στὸ φιλόσοφο ἢ καθεστὸς τῆς σκέψης μετράει τὴ δύναμη τοῦ νοῦ του, ἔτσι στὸν ποιητὴ ἢ ζωγράφο καὶ τὴ ζωντανία τῆς εἰκόνας φανερώνει τὴ δύναμη τοῦ δημιουργικοῦ τοῦ πνεύματος. Καὶ φιλόσοφοι καὶ ποιητὲς μεγάλοι δὲ στάθηκαν βέβαια πάντα φωτινοί· οὔτε οἱ πρῶτοι σὲ ὅλα τὰ σημεῖα τῶν συστημάτων τους, οὔτε οἱ δεῦτεροι σὲ ὅλες τις στιγμὲς τῶν ἔργων τους καὶ τῆς ζωῆς τους. Ἀδυναμία ἀνθρώπινη νὰ μὴ μπόρῃ νὰ ξεδιαλύνῃ ὅλους τοὺς κόμπους καὶ τὰ μυστήρια τῆς ζωῆς. Μὰ ἀπ' τὴν προσπάθειαν καὶ τὰ ἔργα τῶν μεγάλων δημιουργῶν δὲ μένουν λαμπάδες στὴ ζωὴ καὶ σταθμοὶ στὸ ξεύλιγμά τῆς τὰ σκοτεινὰ σημεῖα δια τους, ἀλλὰ τὰ φωτινά. Ὅχι ὅπου, μὴ μπορώντας νὰ ἐξηγήσῃ φυσικὰ τὰ πράγματα, ὁ φιλόσοφος κατάρφει στὸ ὑπερφυσικόν, ἢ ὁ ποιητὴς, ἀδυνατώντας νὰ μᾶς δώσῃ τὴ ζωντανὴν εἰκόνα τους, τὴν ἐκρυψε στὸ σύμβολο καὶ στὸ μυστήριον, μὰ ἐκεῖ ὅπου καὶ οἱ δύο, καθένας μὲ τὸν τρόπο του, πλούτισαν τὴ ζωὴ ὁ ἓνας μὲ μιὰ παραπανιστὴ ἀποχτημένη ἀλήθεια, ὁ ἄλλος μὲ τὴν παράστασιν σὲ ὁμορφίαν μιᾶς νέας ὁψῆς τῆς ζωῆς, μὲ τὸ ξεσκέπασμα μιᾶς νέας ἀγνωρῆς διπλᾶς τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς, ἐκεῖ δουλεύουν τὴ ζωὴ καὶ ἀπάνω αὐτοῦ μετρίεται ἡ ἀξία τοῦ δημιουργικοῦ τοῦ πνεύματος. Μ' ἓνα λόγο ἔργο τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς τέχνης δὲν εἶναι νὰ μᾶς σκεπάσουν τὴν πραγματικότητά σὲ σοφίσματα ἢ μυστήρια, μὰ νὰ μᾶς τὴν ἐξηγούν, ἢ καθεμιά μὲ τὰ δικά της μέσα.

Κινώντας κανεὶς ἀπὸ μιὰ τέττα ἀντίληψη, δὲ θάβρῃ βέβαια τὸ μεγαλεῖο τοῦ Ντόντε ὡς ποιητὴ στὰ μέρη ποὺ ἡ θεία Κωμωδία του ξεπέφτει σὲ σκοτεινὲς μυστικὲς ἰδεολογίες, μὰ ἐκεῖ ποὺ πλαθεῖ τὴ ζωὴ σὲ ζωντανὲς εἰκόνας, ξυπνώντας τὴν ἀνθρώπινη συγκίνησή μας μὲ τὸ ἀναγκαῖον τῶν νόμων τῆς ζωῆς, μὲ τὸ μοιραῖον ποὺ νιώθουμε νὰ κυβερνᾷ τὴν εἰκόνα. Μὲ τὴν ἀντίληψιν αὐτὴν ἡ μεγάλη δημιουργικὴ ἀξία τοῦ Φόουστ δὲν εἶναι στὰ σύμβολα καὶ στίς ἀλληγορίας τῶν μητέρων, τῶν κλειδιῶν, τοῦ

Ἐφορίων καὶ τῆς Ἑλένης καὶ ἄλλων παρόμοιων ἔξυπνων ποιητικῶν ἐφευρεμάτων τοῦ β' μέρους, μὰ στὸ βαθιὰ ἀνθρώπινον τοῦ α' μέρους τῆς τραγωδίας καὶ γενικὰ στὸ μεγάλο ἀνθρωπιστικὸ ὄνειρον τοῦ ἡρώα τῆς. Μὲ τὴν ἀντίληψιν αὐτὴν ὁ Νίτσε δὲ μπορεῖ νὰ πάρῃ θέση στὴ μεγάλη δημιουργικὴ γραμμὴ Ἀριστοτέλη, Σπινόζα, Κάντ, Ἑγελ καὶ Μάρξ μὲ τὸ φανταστικὸ ἐπινόημα τοῦ ὑπερανθρώπου, μὰ μένει ἓνας μεγάλος αἰσθητιστὴς τῆς ζωῆς, μὲ δυνατὴ δόξα γιὰ τὴν ἀξία τῶν πολιτισμῶν τοῦ περασμένου, ἀλλὰ καὶ μὲ ἀξιοθρήνητον ἀδυναμία νὰ ἐξηγήσῃ τὸ φαινόμενον τους. Μὲ τὴν ἀντίληψιν αὐτὴν δὲν καταδικάζει κανεὶς τοὺς φίλους τοῦ Γέραρτ Ἀουπμαν, ποὺ τοῦ συμβουλευοῦν νὰ γυρίσῃ στὴν παλιὰ ποιητικὴν τοῦ τρόπου, μὰ κλαίει ἀπὸ καρδίαν τὸ δημιουργὸν τῶν «Γραντὼν» καὶ τῆς «Γούνας» (Biberpelz) γιὰ τὸ θλιβερὸ πέσιμόν του στ' ἀνούσια καὶ πληχτικὰ καὶ κρύα ἰδεοσυμβολίσματα τῶν «Καὶ ἡ Ἥλιπα χορεύει» ἢ «Τὸ ρέειν τοῦ βροχιαίου Κάρλου».

Κι ὅπως στοὺς μονωμένους δημιουργοὺς ἡ καταφυγὴ στὸ σύμβολο καὶ στὸ μυστήριον εἶναι σημάδι ποιητικῆς ἀδυναμίας, ἔτσι καὶ σὲ ὁρισμένους ἐποχὰς τῆς ζωῆς, ποὺ ἡ μυστικοπάθεια καὶ ἡ μεταφυσικὴ κυριαρχεῖ στὴν κοινωνικὴ σκέψιν, οἱ μυστικιστικὲς καὶ συμβολιστικὲς τάσεις στὴν πνευματικὴ παραγωγὴ εἶναι γνωρίσματα πὺς τὸ πνεῦμα ἔχει χαμένη τὴ συνάφειαν μὲ τὴν πραγματικότητά καὶ κάτω ἀπ' τὴν ἀορισταία τοῦ συμβόλου ζητεῖ νὰ κρύψῃ τὸ ἀδυνατισμὸν τῆς σκέψης, τὸ χαλάρωμα τοῦ ζωτικῆς αἰσθηματός. Ἐδῶ πρέπει νὰ ζήτηθῃ καὶ ὁ λόγος γιὰ τὸν συμβολισμὸν ἀπλώθηκε τὴν τελευταίαν δεκαετηρίδα, τόσο σὲ ὅλη τὴν Εὐρώπην. Ἡ πρόχειρη ἐξήγησις τοῦ φαινομένου εἶναι πὺς ἡ νεωτέρα γενιά, βαρεμένη τὴν παραδομένη μορφήν τῆς τέχνης, γύριψε νέους τρόπους ἑκφράσεως τῆς ὁμορφίας, καθὼς ἔκαμε καθάλλη ἐποχὴ πρωτίτερα τῆς. Κάθε ἐποχὴ εἶχε βέβαια τὸν ξεχωριστὸν τεχνικὸν τρόπον τῆς. Τὰ φιλολογικὰ ὅμως ρεύματα καὶ οἱ τεχντροπίες δὲ σχηματίζονται καὶ δὲ γενιούνται ἀπ' τὸ αὐθαίρετον θέλημα ἀτόμων, μὰ ἔχουν τὴν ἐξάρτησίν τους ἀπὸ τὴν καθεστὸς κοινωνικὴν συνείδησιν καὶ δὲν εἶναι παρὰ ἡ ἑκφράσις τῆς συνείδησιν αὐτῆς σὲ ὁμορφίαν. Ἡ ποιητικὴ καὶ τεχνικὴ ἐξέλιξις τῆς ἀνθρωπότητος βράδισε πάντα μαζί μὲ τὴν κοινωνικὴν ἐξέλιξιν. Ἡ ἱστορία γιὰ μᾶς τοὺς σοσιαλιστὰς εἶναι ἡ ἱστορία τῶν κοινωνικῶν ἀγώνων. Φιλοσοφία καὶ τέχνη εἶναι καὶ αὐτὲς ἓνα ἀπὸ τὰ πνευματικὰ ὅπλα καὶ

σύνωρα ἓνα ἰδεολογικὸν ἰδιόμορφον ποὺ ξεδιπλώνεται ὁ κοινωνικὸς ἀγὼνας ἢ ἔστωντας μονάχα καθρεφτίζονται. Τὰ ἔργα τῶν ποιητῶν καὶ φιλοσόφων ἀχάνονται ἀπ' τὸν ἀγὼνα αὐτὸν καὶ ὁ καθένας τους, θεληματικὰ ἢ ἀβέλγητα, αἰσθάνεται καὶ ἐκφράζει τὴ ζωὴ σύμφωνα μὲ τὸ αἶσθημα καὶ τὰ ἰδανικά τῆς τάξης ποὺ ἀνήκει. Ἡ τάξις ποὺ κυριαρχεῖ στὴν κοινωνίαν ἀγωνίζεται πάντα νὰ βαστάξῃ τὸν κοινωνικὸν ὄργανισμὸν ποὺ τῆς δίνει τὴν κυριαρχίαν, ἢ τάξις ποὺ δουλεύει πολεμεῖ νὰ τὸν γκρεμίσῃ. Στὴν τάξιν ποὺ κυβερνᾷ ἢ ἀποχτημένη ἀπὸ τὴν ἐπιστήμην πείρα εἶναι ἀρκετὴ καὶ καμιά ὁρεξὶς δὲν ἔχει νὰ πλώσῃ πρὸ μακριὰ τὸ γνωρίσμα τῆς. Ἡ διψα τῆς γιὰ τὴν ἀλήθειαν εἶναι φυσικὸν νὰ σταματᾷ ἐκεῖ ποὺ θὰ μωριστῇ τὸν κίντυνον πὺς μιὰ καινούρια πείρα μπορεῖ νὰ ἀνατρέψῃ τὴ λογικὴν βάση τῆς κυριαρχίας τῆς. Ἡ τάξις ποὺ δουλεύει ὅμως καὶ ἀγωνίζεται γιὰ τὸ λευτέρωμά της εἶναι φυσικὸν νὰ πασχίξῃ νὰ βρῇ ἓνα λογικὸν στήριγμα ἀντίθετον ἀπὸ τὸ στήριγμα τοῦ κυρίαρχου, μιὰ ἐξήγησιν τῆς ζωῆς διαφορετικὴν, ποὺ νὰ τῆς γίνετῃ θεμελίον στὸν ἀγὼνα τῆς, νὰ τῆς τὸ νόνην τὴ δύναμιν σ' αὐτὴν καὶ νὰ τῆς τάξῃ μιὰ πιθανότητα στὴ νίκη τοῦ σκοποῦ τῆς. Γι' αὐτὸ καὶ εἶναι πρὸς προθυμίαν ἀπὸ τὴν κυρίαρχην νὰ γκαλιάζῃ κάθε νέα πείρα. Μὲ τὸ πνεῦμα αὐτὸ πολέμησε ἡ φιλοσοφία πάντα, μ' αὐτὸ προσέδωκε ἡ ζωὴ, αὐτὸν τὸν πόλεμον ἀγωνίστηκε μαζί ἡ καθρέφτις μονάχα καὶ ἡ τέχνη κάθε ἐποχῇ καὶ ἔτσι βόηθησε καὶ τὴν πρόδο τῆς ζωῆς. Ὁ ἀγὼνας κάθε τάξης ποὺ θέλει νὰ λευτερωθῇ ἀπ' τὴν σκλαβιά καὶ νὰ νανέθῃ, ἔχει λοιπὸν αἰώνια τὴν τάξιν νὰ γκολπώνεται κάθε καινούριον γνωρίσμα, νὰ δρᾷ κάθε φῶς ποὺ χύνεται στὸ δρόμον τῆς ζωῆς, νὰ ζητᾷ νὰ καθαρίσῃ κάθε ἄχνα καὶ σύγνεφον, ποὺ ἔχει ἀπλώσει στὸν ὁρίζοντα τοῦ πνεύματος ἢ κυριαρχίας γιὰ νὰ ὑπνωτίσῃ τὸ στερνὸν καὶ νὰ κυβερνᾷ πρὸς ἄνετα. Τὸ ξεκαθάρισμα τοῦ νοῦ, τὸ φῶς ἦταν πάντα τὸ φλάμπουρον κάθε ἐπαναστατικῶν ἀγώνων.

Κ' ἡ σήμερον κυρίαρχη ἀστικὴ τάξις, ὅταν ἦταν κυριαρχοῦμενη καὶ ἐπαναστατικὴ, μιὰ ἀπὸ τὴν πρῶτην ἔγινε τῆς εἶχε νὰ ξεθολώσῃ τὰ νερά τῆς σκέψης τῆς ἀπ' τὴν ἐπιρροὴν τῆς φεουδαλικῆς ἰδεολογίας. Γι' αὐτὸ καὶ βλέπομε τοὺς μεγάλους φιλοσόφους τοῦ φωτισμοῦ νὰ ἀγωνίζονται ἐναντίον τοῦ δογματισμοῦ τῆς φεουδαλικῆς φιλοσοφίας, νὰ μάχωνται γιὰ τὸ καθαρίσμα τοῦ νοῦ ἀπ' τὴν θρησκευτικὴν καὶ καθάλλη λογὴν προλήψιν, ποὺ στὰ δίχτυα

ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ

Η ΚΟΥΛΙΑ ΤΑΚΡΟΠΟΤΑΜΟΥ

Ὁ Γεσίλας ἔτρωγε μ' ὄρεξιν καὶ τοῦτο χόρταινε τὴ Φρόσω. Ἡ Κούλια εἶχε ξεχάσει καὶ τὴν βροσίαν τῆς ἀδερφῆς καὶ τότε δὲν ἔγινε τὸ θέλημα τῆς νὰ καθῆται ἡ Παναγιούλα στὸ τραπέζιν. Ἀστράφτε δόλολη ἀπὸ χαρὰ ὅσο ἔβλεπε τὸ καπελὶνὸν στὸ κομὸν ἀντίκρου τῆς. Πότε νὰ τελειώσῃ τὸ φαγὶ μονάχα, γιὰ νὰ τὸ ξαναδοκιμάσῃ. Ἀν καὶ ἡ Παναγιούλα στέκῃ ὀρθὴ στὴν πόρτα γιὰ ὅ,τι χρειάζεται, ἡ Κούλια βρίσκει πάντα μιὰ ἀφορμὴ νὰ σηκωθῇ νὰ τὸ κοιτάξῃ καὶ ἀπὸ τὸ πλευρόν. Ἀν δὲ φοβούταν μὴν τὴν ἀποπάρῃ πάλιν ἡ Μαριώ, θὰ τόπαινε νὰ τὸ φορέσῃ καὶ νὰ φάῃ μ' ἐκεῖνο τὸ κεφάλιν.

«Γεσίλα, καλὸς ἦρθες! Πάντα μ' ὕγιαν καὶ ὅ,τι πιθ' μᾶει ἡ καρδιά σου!» ἄρχισε πρῶτη τις εὐχὴς ἡ

(*) Ἡ ἀρχὴ στὸ 326 φύλλον.

Φρόσω καὶ τὰ ποτήρια ἀδειάζονται.

Ὁ Γεσίλας, ἀφοῦ ἀδειάσει σὲ λίγο καὶ τὸ πιάτο του γιὰ δευτέρην φορά, σήκωσε καὶ ἐκεῖνος πάλιν τὸ ποτήριον.

«Ὁ, γ', πιθ' μᾶει καὶ σέβανε ἡ καρδιά σου, Φρόσω!»

Τί πιθ' μᾶει ἡ καρδιά τῆς ἀδερφῆς, τὸ ξέρεαι αὐτὸς καλύτερα.

Τὰ μάτια τῆς στενῆς θόλωσαν.

«Νὰ ζ' γ' ὁ κακομοῖρος ὁ πατέρας, νὰ χαίρονταν καὶ ἐκὼς!»

Ἐνα ἀναστέναγμα ξέφυγε τῆς Φρόσως. Μὰ ἀναστέναγμα χαρᾶς. Τὸ πνεῦμα τοῦ Θωμίου Κρανιά πλανιέται στὸν ὄντα τῆς Κούλιας τοῦ πρὸ ζωντανὸ ἀπ' ὅσο τὸ φαντάζεται ἡ μεγάλη κόρη του. Ὁ Γεσίλας, ἀφοσιωμένος στὸ σκαπουγγεῖ ποὺ ἡ Φρόσω τοῦ σωρίζεαι ἀπανωτὰ στὸ πιάτο του, σὰ νὰ μὴν ἔκουσε τὸ στεναγμὸν τῆς.

«Ποτέ μ' δὲν ἔφαγα τέτιον χαλβὰ ποιά ἀπ' οὐλὲς σὰς τὸν ἱρκίαν;»

«Μάντεψε νὰ τὸ βρῇς.»

«Ποῖος ἄλλος, βέβαια, ἀπ' τ' Μαριώ.»

Ἡ Μαριώ, ἡ Μαριώ, ἀπάντησαν οἱ δύο ἄλλες.

«Στὴν γειὰ σου λοιπὸν Μαριώ!» εἶπε ὁ ἀδερφός καὶ τσοῦγκρισε μαζί τῆς τὸ ποτήριον.

Καὶ τὸ φαγὶ ἐξακολούθησε.

Μὰ ἡ Μαριώ δὲ μπορεῖ νὰ ξεναβρῇ τὴν ὁρεξὴ τῆς.

«Μὰ σύγγχεσε αὐτὴ ἡ βρώμα· ἀκούς ἐκεῖ νὰ θέλῃ νὰν τὴ βάλῃ στὸ τραπέζιν! θάλει νὰ δικαιολογήσῃ μέσα τῆς τὴν ἀνορεξίαν τῆς. Μὰ ὅσο καὶ ἀν γυρεύῃ νὰ τὸ κρύψῃ καὶ ἡ ἴδια ἀπ' τὸν ἑαυτὸν τῆς, τὸ αἰσθάνεται πὺς δὲν εἶν' αὐτὸς ὁ λόγος. Μὰ θλίψῃ ἀόριστη καθίζει στὴν ψυχὴ τῆς καὶ δὲν τὴν ἀφίνει νὰ χαρῇ μαζί καὶ αὐτὴ τὸν ἀδερφόν, ποὺ ἀστραφεῖ ἀπ' τὴν χαρὰ καὶ ἀπ' τὰ χρυσὰ τοῦ ἀντίκρου τῆς—ὁ Γεσίλας καθίσει στὸ τραπέζιν, καθὼς βρεθῇ μὲ τὴν μεγάλην του στολή. Στιγμὲς τὸ καπορθιώνει νὰ νικήσῃ τὴν θλιβερὴν διάθεσίν τῆς καὶ γελάει καὶ παίρνει μέρος στὴν διμιλίαν γιὰ τὰ σπαθιά καὶ τὰ γαλόνια πάντα, μὰ ἔξωφον τὸ μάτι πέφτει πάλιν στὸ καπελὶνὸν τῆς ποὺ τὴν κοιτάζει ἀπὸ τὸν καναπέ, ποὺ τόρριξε πρωτῆτερα, καὶ τὸ σύγνεφον τῆς θλίψῃς ξαναπλώνεται μέσα τὴν ψυχὴν τῆς. Κάτι παλιόν, οὐσμένον ἀναταράσσεται σ' αὐτὴ καὶ τῆς θολώνει τὴν χαρὰ τῆς μέρας καὶ τῆς βαρβαίνει ἐπίμονα τὸ νοῦ. Θέλει νὰ τὸ σβύσῃ, πολεμεῖ νὰ τὸ διώξῃ, μὰ δὲ

τους ἤθελε νὰ τὸν κρατῇ ἡ κυρίαρχη ἰδεολογία, γι' αὐτὸ καὶ βλέπουμε τὶς αἰσθητικὲς θεωρίαι τῶν ἐπαναστατῶν νὰ πολεμᾶνε τὸν ψευτοκλασικισμό στὴν τέχνη, τὴν κρύα μίμηση τοῦ ἀρχαίου κόσμου γυμνωμένου ἀπὸ τὸ ἀνθρωπιστικὸ ἰδανικὸ του, ποὺ μ' αὐτὸ θαυματούργησε ἡ Ἀναγέννηση, νὰ κυνηγᾶνε τὸν ἀριστοκρατικὸ ρωμαντισμὸ στὶς θρησκευτικὲς κομμωτικιστικὲς ἀντάρες, ποὺ κρύφτηκε σὰ σὲ στερνὲς του τάπιες, μὴ μπορώντας νὰ κατεβῇ σὲ ξάστερο κι ἀνοιχτὸν ἀγῶνα.

Ἡ ἀστική τάξη νίκησε κ' ἡ ἰδεολογία τῆς ἀπλώθηκε κυρίαρχη, ἡ πνευματικὴ παραγωγή τῆς ἀνέθηκε σὲ μέγα ὕψος. Ὅμως κάτω ἀπ' τὴν κυρίαρχία τῆς καὶ τὸν κοινωνικὸ ὄργανισμὸ ἄρχισε νὰ σηκώνη τὸ κεφάλι τῆς σιγὰ σιγὰ μὴ ἀλλή τάξη, ἡ ἐργατικὴ, καὶ μὲ τὴ δύναμή της ποὺ βλόσκει ἀξάνει νὰ φρεσίζῃ τὸ σημερινὸ ὄργανισμὸ τῆς κοινωνίας. Κ' ἔτσι ἄξαφνα, πρὶν νὰ στεριώσῃ ἀκόμα καλὰ καλὰ τὴν ἐξουσία της, ἡ ἀστική τάξη βρίσκειτο στὸ ἴδιον τὸ σημείον, ποὺ ἦταν οἱ ρεουδάλοι τοὺς κειροὺς τῆς δικῆς τῆς ἐπαναστάσεως. Ἀπ' τὴν παλιὰ ἐπαναστατικὴ τῆς ἰδεολογία κράτησε τώρα ποὺ κυριαρχεῖ ἐκεῖνο μόνον ποὺ στηρίζετο λογικὰ τὸ καθεστῶς ποὺ καθιέρωσε, τὸ ἐπαναστατικὸ τῆς πνεύμα, ἡ διψα τῆς ἀλήθειας καὶ τοῦ φωτισμοῦ ἐδύσαν, ἡ λαχτὰ τῆς γιὰ καινούρια πείρα, ὅσο αὐτὴ δὲ βοηθεῖ τὴν ὑπαρξή της, ἔχει ξεθυμάνει. Ὅλα αὐτὰ πέρασαν στὴν προσπάθεια τῶν προλεταρίων μεταμορφωμένα σύμφωνα μὲ τὶς ἀνάγκαις τῆς δικῆς τους ἐπανάστασης. Στὴ θέση τῶν φωτιστῶν φιλοσόφων τοῦ 18ου αἰῶνα στέκουν σήμερα οἱ πρόδοι τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ ὁ ἱστορικὸς υλισμὸς, τὰ δύο πελέκια τοῦ ἐπιστημονικοῦ σοσιαλισμοῦ, ποὺ χτυπᾶνε καὶ γκρεμίζουν κάθε πούληψη καὶ ψμα, ποὺ μ' αὐτὰ ζητᾶει ὁ κυρίαρχος νὰ θολώσῃ τὸν ἐργατικὸ ἀγῶνα. Ἡ προλεταριακὴ ἰδεολογία ζητᾶει νὰ καθαρῇ τὸν ἀέρα καὶ θέλει νὰ ξεπλῆξει ξάστερα τοὺς λογαριασμοὺς τῆς μὲ τὴν κυρίαρχη ἰδεολογία. Μὰ τούτη, μὴ μπορώντας νὰ τὰ βγάλῃ πέρα στὸ θετικὸ ἔδαφος ποὺ τὴν προκαλοῦν ξαναπαίζει ἀντίκρια στὸν καινούριον ἀντίπαλον τὸ ἴδιον τὸ παιγνίδι, ποὺ τῆς ἐπαίξε κι αὐτὴς ὁ παλιὸς ἐχθρὸς καὶ τώρα σύμμαχος. Ἡ φιλοσοφία ὁχυρώνεται στὴ μεταφυσική, στὸ δισταγμὸ σὲ κάθε γνωρισμὸ τῆς πραγματικότητος, ἡ ποίηση κ' ἡ τέχνη φοροῦν τὸ μελανὸ μαντῆλ τοῦ μυστηρίου. Ἡ φωτινὰ εἶναι κατάπτωση τῆς τέχνης, τὸ ζωντανὸ εἰκόνισμα τῆς

ζωῆς ἀνέκδοτο, ὁ ρεαλισμὸς στὴν τεχνικὴ πρᾶστασι πεζολογία. Ἡ σκοτισμένη ἰδέα, μὴ μπορώντας νὰ συμβιβαστῇ μὲ τὴν πραγματικότητα, τὴν πηδαίει κι ἀδράζει τὴν προβολή της στὸ ὄνειρον καὶ στὸ μυστήριον. Ὅπως στὴ φιλοσοφία ξεθάφτεται ἡ μικροαστικὴ ἠθικὴ τοῦ Κάντ γιὰ νὰ κοιμίσῃ τὸν ἀντάρτη προλεταρίον, ἔτσι στὴν ποίηση τὸ ἀγαλανὸ λουλούδι τοῦ Νοβάλις ξανακθίζει γιὰ νὰ φιοῖσῃ μὲ τὴν ἀπόκοσμη νοσταλγία του μιὰ γενιά, ποὺ, ἀδύναμη νὰ πολεμήτῃ ἕνα θετικὸ ἀγῶνα, γυρίζει στὸ μυστικισμό, καταφύγιον κάθε κοινωνικῆς ομάδας ποὺ ἔχει καταπεσμένο τὸ ζωτικὸ ψυχόρμητο καὶ τὴν αἰσθησι τῆς πραγματικότητος χαμένη. Κ' ἔχασε τὴν αἰσθησι τῆς γιὰ τὴν πραγματικότητα τρομάζει σήμερα τὴν ἀστική τάξη. Ἀν θελήσῃ νὰ ἰδῇ καὶ στὴν κοινωνία τὸ νόμο τῆς ἐξέλιξης, ποὺ τὴν ἀναγκαῖα τοῦ ἐνέργειαν τῆς διχτήκε στὴ φύση, θάναγκαστῇ ἀπὸ λογικὴ συνέπεια νὰ δόσῃ χέρι σὲ μιὰ κίνηση ποὺ ὀδηγᾷ στὴν ἀλλαγὴ τοῦ σημερινοῦ κοινωνικοῦ ὄργανισμοῦ. Φορέα αὐτῆς τῆς κινήσεως βλέπει τὸ λαὸ, βάναστο καὶ χυδαῖο στὰ μάτια τῆς, καὶ μὰζι μὲ τὸν ἄνευ φαντάζεται τὴν νίκη τοῦ ἐργάτη ἕνα μὲ τὴν καταστροφὴ κάθε πολιτισμοῦ. Μὴν ἔχοντας ὅμως καὶ τὴ μαντευτικὴ δύναμη τοῦ ποιητῆ τοῦ Ἀττά Τρόλλι γιὰ νὰ δεχτῇ σὺν κατὶ ἀναγκαῖο αὐτὴ τὴ νίκη, δὲ θέλει νὰ πιστέψῃ κιόλα τὴ νέα πείρα τῆς ἐπιστήμης πὺς ὁ βαρβαρὸς προλεταρίος δὲ θὰ νικήσῃ, ἀν δὲ μορφωθῇ πρῶτα κ' ἐκεῖνος, κι ἂν τὸ φανταστῇ γιὰ μιὰ στιγμὴ πὺς εἶναι δυνατό νὰ γίνῃ, οἱ τρίχες τῆς σηκώνονται μπρὸς στὴν ἰδέαν πὺς εἶναι δυνατὴ ζωὴ σ' αὐτὴν τὸν κόσμο δίχως σκλάβους νὰ δουλεύουν, κ' ἔτσι στὸ σάστισμα τῆς, στὸ φόβον τῆς ἀπὸ τὴν ἐνδεχόμενη νίκη τοῦ σκλάβου, στὸ κυρίαρχημα τῶν ἀγρίων ὁρμῶν μέσα της, τρομάζει σὺν τὸ φίλον μου Ραμὰ τὴν ἐξέλιξη καὶ γυρεύει νὰ γυρίσῃ τὸν τροχὸ τῆς ζωῆς στὰ πίσω, φέγγεται ἄρρητα ἀθίμια σὺν τὸ νεόφαντο σοφὸ κ. Πουλημένο, ἡ στοὺς ἀρχοντικούς θυμοὺς της φαντιάζεται ἕναν ἄλλο δρόμον τῆς ζωῆς ὅσω ἀπ' τὸ φυσικὸ τῆς καὶ μὰζι μὲ τὸν ποιητὴ τῆς Ἀπαντώρας ὀνειριάζεται ἕνα δαμαστὴ τῆς ὑπεράνθρωπον. Πασκίζει μὲ ὅλα τῆς τὰ δυνατὰ νὰ ζῇ καὶ νὰ κινεῖται ὅσω ἀπ' τὴν πραγματικότητα, ἀγκαλιάζει τὴ φιλοσοφία τοῦ σκεπτικισμοῦ, χάνεται στὸν πεσιμισμὸ ὅπου τὴν ἀγγίζει ἡ ἀνάπνια τῆς προόδου, ὅλα τῆς εἶναι ἀπικστα κι ἀξεδιάλυτα, μυστήρια, σύμβολα κάποιου ἀνέγνωρου

κι ἀπόκρυφου κι ἀξήγητου γιὰ πάντα. Ὅπου ἀδύνατη μεριά καὶ σκοτινὴ ὄψη σὲ μεγάλους πρόγονους δημιουργοὺς τῆς ἀδράζει καὶ τῆς ἀνυψώνει σὺν τὸ ἀληθινὸ μεγαλεῖο. Τὸ ζωντανὸ, τὸ δροσερὸ, τὸ λαγυρὸ, τὸ φωτινὸ, τὸ πράγματι, μεγάλο δὲν τὸ αἰσθάνεται, δὲν τὸ νοεῖ, γιὰ τὸν τρόπον ποὺ ἔχει ἀπὸ τὸ φῶς κι ἀπ' τὴν πραγματικότητα τῆς ἐπνίξε τὴν ἄμεση αἰσθησι τῆς.

*

Αὐτὴ εἶναι ἡ ψυχολογία τῆς κοινωνικῆς περιοχῆς ποὺ γέννησε τὴν τεχνοτροπία τοῦ συμβολισμοῦ καὶ τοῦ μυστικισμοῦ—τοῦ νεωρομαντισμοῦ ὅπως λέγεται—ἀπ' ἕκρη σ' ἕκρη τῆς Εὐρώπης. Ἀνάλογη κοινωνικὴ κατάσταση τῆς ἀνέβη τῆς πόρτες καὶ στὸν τόπον μας. Ἀν ἡ κυρίαρχη τάξη ἐδῶ δὲν ἐνίσωσεν τὸν κίνητον τοῦ ἐργάτη, ὥστε ὁ φόβος ἀπὸ τὸ καθαρὸ ξάνισμα τῶν δευτερίων μὰζι τοῦ νὰ τὴν ἀνγκάστῃ νὰ πιάσῃ τόνερος καὶ τὴ μεταφυσικὴ ἰδεολογία, ὥστε καμιά ἄλλη κοινωνία δὲν τὸ πιστεύω νάχει χάσει τὴν αἰσθησι τῆς πραγματικότητος σὺν τῇ δικῇ της. Τὶς ἀφορμὰς τῆς ἀνάλυσε τόσο καθαρά ὁ κ. Γ. Σκληρὸς στὸ βιβλίον του «Τὸ κοινωνικὸ μας ζήτημα», καθὼς καὶ σὲ ἕκρη του τυπωμένα σ' αὐτὲς τῆς στήλης, ὥστε νὰ μὴ ἀρκῇ ἐδῶ νὰ θυμῶσω ἀπλῶς ἐκεῖνα. Ὅταν ἡ αἰσθησι τῆς πραγματικότητος χάνεται, τὸ αἰσθημα ξεραίνεται καὶ θολώνει κι αὐτό, ἡ σκέψη, ὅταν δὲ μπορεῖ νὰ τὴν ἐξηγήσῃ, ζητᾷ νάβρη τρόπον νὰ τὴν ξεφύγῃ, σαστισμένη ἀπὸ τὴν ἀδυναμία της, καταφεύγει στὴν πρόχειρη ἐρρησι ἢ σὲ μιὰ ἀπόκρυψη ἢ ἀσαφὴ ἐρρησι. Μὴ ἀπὸ δαύτες στὴν τέχνη εἶναι καὶ τὸ σύμβολον. Ἡ ὑποκίνηση τοῦ συμβολισμοῦ ἦταν ξένη βεβαιὰ στὸν τόπον μας, μὰ ἡ πνευματικὴ κατάσταση ὅριμη νὰ τὸν δεχτῇ, ἡ ψυχικὴ διάθεση ἐτοιμασμένη νὰ πιαστῇ στὰ βρόχια του. Τὰ πρῶτα κρούσματα τοῦ συμπίπτουν ὅσῃ ἀπὸ τὸν πόλεμον τοῦ 97. Τὸ ἄτυχον τέλος τοῦ τῆς ἀπογοήτεψι δὲν ἔφερε στὰ πνεύματα καὶ ποιὰ ἀπελπισία ἀπ' τὴν ἐθνικὴ πραγματικότητα! Εἶναι φυσικὸ τὰ κοινωνικὰ ἀνταρσίαματα νὰ τὰ κλονίσῃ μιὰ ἀντίδρασι, τὸ ξάνισμα καὶ ὁ παραισιτισμὸς νὰ φέρῃ τὸ χαλάρωμα τῆς ἐνέργειας καὶ τῆς σκέψης. Βλέπουμε ποιὰ κρίσις ἔφερε στὴ ροῦσικὴ διάνοιαν ἡ τελευταία ροῦσικὴ ἀντάρα. Οἱ χεσινοὶ ἐπαναστάτες ξεπᾶν τὰ ποθάρματα τοῦς ἱστά ὄργια τοῦ ἐρωτισμοῦ, ἡ ποίηση κ' ἡ τέχνη πέφτει στὰ δίχτυα τοῦ μυστικισμοῦ. Ἡ πραγματικότητα ποτὲ δὲν ξέφυγε κάτω ἀπ' τὰ

μπορεῖ δὲν τὴν ἀφίνει τὸ καπελίνον ἀπ' τὸν καναπέ. Ἡ Κούλα λαχταρεῖ πότε νὰ πιάσῃ στὰ χεῖρα τὸ δικό της, κ' ἡ Μαρὶώ μόλις βασιτιέται καὶ δὲν τὰ δράζει καὶ τὰ δύο, νὰ τὰ πετάξῃ ἀπ' τὸ παράθυρον στὸ δρόμον. Δὲν τὰ ὑπερφέρει νὰ τὰ βλέπῃ ἐκεῖ. Τὸ δῶρον τὰδεφροῦ ἦταν στυλισμένο μ' ἕνα πράσινο πουλὶ. Ἡ γυάλινη ματιά τοῦ τῆς φαίνεται πὺς τὴν κοιτᾷ ἀναγελαστικά, ἡ κόνινη μυτίτσα τοῦ σὰ ἀνοιγοκλῆ καὶ νὰ τῆς ψιθυρίζῃ μελαγχολικά, θλιμένα :

«Τί νὰ μὲ κάμης τώρα ποῦθαι!»

«Βίβλ, κορίτσι, στὴν ὕψαι μας!» τὴν ξυπνάει πάλι ἀπ' τὴ σιγῇ τῆς τὸ κάλεσμα τὰδεφροῦ, ποὺ ἀδειάζει τὸ ποτήρι του, ξαναβότας περσότερον ὅλον ἀπ' τὸ καλὸ φαγὶ κι ἀπ' τὴ χαρὰ του.

Ἡ Μαρὶώ πίνει κ' ἐκείνη ἀπ' τὸ δικό της μὲ χαμῶγελο βιασμένο τὴν ἀληθμονιαν τοῦ περασμένου. Γιὰ τὸ περασμένο σὰ νὰ θελῃ σήμερα νὰναστηθῇ ὁλόβολο, κάποια ὄνειρα, ποὺ τὰ θαρροῦσε πεθαμένα πιά γιὰ πάντα, ξυπνᾶν τὴ ὥρ' αὐτὴ καὶ κλαῖν τριγύρω της, ξεκιζώντας τὴν καρδιά της μὲ τὰ πετρωμένα φτερά. Ὁ ὁλοστραφὸς καὶ ὁλόχρος ἀξιωματικὸς πῶχει μπροστὰ τῆς τῆς φέρνει ἐπίμονα στὴ θύμηση μιὰ ἄλλη μορφή, ποὺ τὴ νειρεύτηκε

μιὰ μέρα στὸ πλευρό της ἔτσι χαρούμενη κι αὐτὴ καὶ χρυστοστολισμένη καὶ γιὰ νὰ λείμῃ τὴν ἀλήθεια μὲ πῶθον πῶθον ἀπ' ὅσο νειρεύτηκε τὸν ἀδερφό. Αὐτὴ ἡ μορφή, ποὺ τὰ συστούμια της εἶχαν οὐστῇ καὶ ξεθαριάζει πιά στὸ νού της μὲ τὸ πέρσμα τῶν χρόνων, τώρα μέμιας στέκει ὁλοζώντανη μπροστὰ τῆς. Τὴ βλέπει ἀχνὴ καὶ μελαγχολικὴ νὰ κάθεται σὲ μιὰ ἄκρη κι ὅλ' ἡ θλίψη της βρίσκει αὐτὴ τὴ ὥρα ἀντίπαλον στὰ στήθη τῆς Μαρὶώ, σμίγει καὶ ἀναστεναζει μὰζι μὲ τὴ δικὴ της βαρυθυμία. Ἡ Μαρὶώ δὲν ξέρει μήπως κλαίει περσότερον γιὰ κείνη παρὰ γιὰ τὸν ἐαυτὸ της. Γιὰ τὴν, ὅσο κι ἂν τὸ παλιὸ παιγνίδι ἀνάμεικτον κούλιας καὶ κάστρου ἦταν γιὰ τὰ μάτια τοῦ κόσμου ἕνα ἀπλὸ διασκεδάσμα τῆς ὥρας κ' ἕνα ἀπελπισμένο κινήγημα συγκυρισμοῦ τοῦ μελλοντος, ἀπρὺ ἡ ζωὴ ἔτσι τὸ θέλει, ὡς τόσο ἡ καρδιά δὲν ἔμενε πάντα ἀπλήγωτη. Ἀς ἔλεγον οἱ κακὲς γλώσσες ὅτ' ἤθελεν, ἡ Μαρὶώ εἶχε ἀγαπήσει τὸν πιλοχία της, τὸν ξάδεφρον μὲ τὸ ξανθὸ μουστάκι, ποὺ, ποῖος τὸ ξέρει ποῦ, κ' ἐκεῖνος μαρὰζὸν νει ἀκόμα ἐπιλογίας, ὁ πόθος τῆς εἶχε πλεγμένη κάπια εὐτυχία μὰζι τοῦ μακρύτερου ἀπὸ τοῦ φιλοῦ τῆς ὥρας. Ὁ καημὸς αὐτῆς τῆς εὐτυχίας, ὁ χαμὸς τῆς ταράζεται σὰ βουρκόλακας στὸ σαβανὸ τοῦ κ' ἡ

Μαρὶώ δὲ μπορεῖ νὰ κρατήσῃ πιά τὰ δάκρυά της. Ἡ Φρόσω τὰ νομίζει δάκρυα χαρῆς καὶ κλαίει κ' ἐκείνη στὸ πλευρό της, ἀγκαλιάζοντας τὸν ἀδερφό. Ἔβτε τὰ δάκρυα τῶν δύο ἀδερφάδων, εἴτε τὰ πνύτῃ ποτήρια ποὺ ἀδειάζουν, σὰ νὰ τὸν συγκίνησαν καὶ τούτον καὶ θύλωσαν τὰ μάτια τοῦ. Ἡ Κούλα, γιὰ νὰ μὴν κλάψῃ κι αὐτὴ, σηκώθηκε καὶ βγῆκε στὸ μπαλκόνι. Μὰ ἡ λαύρα τοῦ μεσημεριοῦ ἔπλωσε τὴ σιγαλιά της στὸ βελούχι ἀντίκρια. Γύρισε μέσα πάλι καὶ ἄρχισε νὰ σηκώνῃ τὸ τραπέζι μὲ τὴν ἀρφανὴ τῆς πλύστρας τοῦ πατάρας.

Ἔτσι πέρασε τὸ πρῶτον γινῶμα τοῦ ἀξιωματικοῦ στὴν πατρικὴ τοῦ κούλια. Κουρασμένος ἀπ' τὸ ταξίδι καὶ ἀπ' τὸ φαγὶ, ἔπεσε νὰ ἡσυχάσῃ στὴ μέση ἀπὸ τὴ σάλα ποὺ τοῦ ἔστρωσαν γιὰ τὴ δροσιά. Ἡ Φρόσω ξάπλωσε κι αὐτὴ, ἡ Κούλα πῆρε τὸ καπέλον της καὶ πᾶει μέσα κ' ἡ Μαρὶώ κάθισε μόνη στὸ παράθυρον. Δοκίμασε πρωτῆτερα καὶ τούτῃ νὰ πιάσῃ, ἀλλὰ δὲ μπόρεσε. Ἦ νούς της γύρευε ἀέρα. Μὰ ποῦ ἀέρας μὲς τῇ φλόγῃ τοῦ μεσημεριοῦ! Σὲ λίγη ὥρα βαθιὰ σιωπὴ βασίλευε τριγύρω της. Δὲν ἄκουε ἄλλο ἀπὸ τὸ ρουγνιτὸ τοῦ καπετάνου καὶ τῆς Φρόσως κι ἀπ' τοὺς τζιτζικῆς ποὺ φλυαροῦσαν στὴ μελικοκία κοντὰ στὴ σκάλα. Ὁ δρόμος ἔξω ἔρημος

πόδια τῆς ρούσικης κοινωνίας ὅσο σήμερα, τὸ μέλ-
λον τῆς ρούσικης ἐπανάστασης εἶν' ἓν ἀπὸ τὰ πιὸ
σκοτισμένα κοινωνικά προβλήματα. Ὅποιος μπορεῖ
δὲ θυμηθῇ καὶ τὸ δικό μας σάστιμα ὕστερα ἀπὸ
τὸν πόλεμο. Ὁ νοὺς ἐπλεε σὰ μέσα σὲ μυστήριο,
σκοιντάβοντας, ὅπου πάσκιζε νάβρη μιὰ ἐξήγησι,
ἀπὸ ἀνεξήγητο σ' ἀνεξήγητο· τὸ παρὶν θολὸ καὶ
ἄχαρο, τὸ μέλλον σκοτισμένο. Ἡ ἐξαρχὴς ἀνώμαλη,
καθὼς τὴ λείει ὁ κ. Σκληρός, ψυχολογία τῆς ρω-
μαϊκῆς κοινωνίας φτανοντας στὸ κατακόρυφο ἀπὸ
περιστατικά, πού δὲ μπορεῖ νὰ τοὺς συλαβῇ τὴν
ἐνοία, στὴ σφαῖρα τῆς τέχνης εἰχεται γιὰ παρη-
γοριὰ σπὸνδερικισμοῦ καὶ ἀδράζει μιὰ καταφυγὴ πού
τῆς προσφέρνεται ἐτοιμῇ ἐξωθε. Μὰ τὴν καταφυγὴ
αὐτὴ τὴν ἄραξαν τὰ πιὸ ἀδύνατα πνεύματα, θὰ
μοὺ πῇ κανένας; Τί φυσικότερο ἀπ' αὐτό! Ὁ δυ-
νατότερος ἀντέχει πιστότερο σὲ κάθε ἀρώστια. Μὰ τὸ
κοινὸ δὲ δέχτηκε τίς νέες τάσεις παρὰ μὲ εἰρωνία
μονάχα; Ἀλλὰ ξέρομε πὼς οἱ ἰδέες μίαν κοινωνίας
ἀλλάζουν ὑστερότερα ἀπὸ τὸ εἶναι τῆς κ' ἢ σχέση
ἀνάμεσα κοινωνικοῦ εἶναι καὶ κοινωνικῆς συνείδησης
δὲν εἶναι τόσο ἀπλὴ καὶ εὐκολοζήγητη. Ἡ κεφα-
λαιοκρατικὴ κοινωνία στὴν Εὐρώπῃ ἀγανάχτησε
στὴν ἀρχὴ μὲ τὴ φιλοσοφία τοῦ Νίτσε, καὶ ὅμως ὁ
ποιητὴς τοῦ Ζαραθούστρα δὲν ἔκαμε τίποτε περισ-
τερο ἢ λιγότερο παρὰ νὰ δόσῃ μιὰ ἠθικὴ ἀπολογία
στὸ εἶναι τῆς κεφαλαιοκρατίας. Τὸ ἠθικὸ ἀξίωμα
πέρασε ἀπ' τὸ καλὸ καὶ τὸ κακό, τὸ κήρυγμα τῆς
σκληρότητας καὶ τῆς θέλησης γιὰ ἐξουσία τί ἄλλο
εἶναι παρὰ ἡ ἰδεολογικὴ ἐκφραση τοῦ ὕλικου. Εἶναι
τοῦ κεφαλαιοκρατικοῦ ὀργανισμοῦ τῆς κοινωνίας,
τῆς ἐξουσίας τοῦ πλούτου πού στηρίζεται στὴν ἐκ-
μετάληψη τῆς ἐργασίας; Ὁ ἴδιος πάλι ποιητὴς
τοῦ ὑπεράνθρωπου δὲ μίσησε λιγότερο τὴν κυρίαρχη
τάξιν ἀπὸ τὸν ὄχλο, ὅπως βλέπει καὶ ὀνομαζοῦν τὸ
λαόν. Εἶδε τὸν πολιτισμὸ αὐτῆς τῆς τάξης κατῶ-
τερο ἀπ' τὸν ἐλληνικὸ καὶ ἀπὸ τῆς Ἀναγέννησης,
μὰ μὴ μπορώντας νάβρη τὴ φυσικὴ ἐξήγησι τοῦ
φαινομένου, ἀδυνατώντας νὰ νοήσῃ τὸ ζετύλιγμα
τῆς ζωῆς σὲ μιὰ γραμμὴ ἴσια, τὸ φαντάστηκε σὲ
κύκλους, ἔλασε τὴ λογικὴ σειρὰ καὶ ἔπεσε στὴ φαν-
τασιοκοπία τῶν ὑπερανθρώπων, καθιερώνοντας ἔτσι
τὴ θέλησι τοῦ ἀτόμου ὡς κύριον συ-τελεστή στὴν
ἐξέλιξιν τοῦ κόσμου. Δίχως νὰ τὸ θέλῃ, ἀπὸ ἀσυ-
νίσθητη κυριαρχία τῶν ἀταξιστικῶν τοῦ ὁρμῶν
μέσῃ τοῦ ἔδωσε μιὰ ἠθικὴ δικαιολογία στὴ συνεί-
δησι τῆς σημερινῆς κοινωνίας καὶ ἓν ὅπλο ἰδεολογικὸ

στὴν κεφαλαιοκρατία. Μ' ἓνα λόγο σάρκωσε στὴς
φιλοσοφικὰς τοῦ τάσεις τὴ συνείδησι τῆς κυριαρχού-
σας τάξης καὶ μὲ τὰ φιλοσοφοποιητικὰ τοῦ πλά-
σματα ἔγινε ἓνας ἀπ' τοὺς δασκάλους τοῦ νεορω-
μαντισμοῦ τῆς ἐποχῆς μας.

(Στάλλο φύλλο τελώνει)

ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

«**ΝΕΑ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΑΘΗΝΩΝ** κατὰ
κόμας ἢ συνοικίας ἀρχαίας καὶ νεωτέρας ἐπὶ Ἀθην. Σ.
Γεωργιάδου νομομηχανικοῦ ἐπὶ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως
καὶ τῶν δημ. κτιρίων».

Τὸ βιβλίον αὐτὸ τοῦ κ. Γεωργιάδου περιέχει τὴν
ἐκθεσὴν τοῦ ἀπερὶ τῆς διαιρέσεως τῆς πόλεως Ἀθη-
νῶν κατὰ τμήματα καὶ ὑποδιαίρεσεως αὐτῶν κατὰ
κόμας ἢ συνοικίας ἀρχαίας καὶ νεωτέρας. Τὸ Δη-
μοτικὸν Συμβούλιον τῆς Ἀθήνας ἔδωσε τὴν ἐγκρισήν
του γιὰ τὴν καινούριαν αὐτὴν διαίρεσιν, καὶ τὸ
ὑπουργεῖον ἐπικύρωσε τὸ ψήφισμα τοῦ Δημοτικοῦ
Συμβουλίου μὲ Βασιλικὸν Διάταγμα.

Ἡ ἐκθεσις αὐτὴ ἔγινε, κατὰ τὸν κ. Νομομη-
χανικόν, γιὰ ν' ἀλλάξουν οἱ ὀνοματοθεσίαι πού γνω-
ρίζονται σήμερὰ οἱ διάφοροι μαχαλαεὶ τῆς Ἀθήνας,
καίτινες καίτοι χυδαῖοτάται οὐσὶ καὶ κατασχύ-
νουν (1) τὴν παναρμόνιον καὶ μεγαλοπρεπὴ ἑλ-
ληνικὴν γλῶσσαν, ἐγένοντο οὐ μόνον ἀποδεχταὶ ὑπὸ
τῶν ἀρχῶν, ἀλλὰ λίαν πιθανόν (1) θέλουσι καθι-
ρωθῇ καὶ καταστῇ μόνιμοι ἐν τῷ μέλλοντι χρόνῳ,
ἀκηδίας ἐνεκεν» (1..)

Καὶ μόλις ὁ λόγος γιὰ προγονισμόν, ἀμέσως ἀμέ-
σως ὅλα ἔτοιμα καὶ τελειωμένα. Ἐδῶ πού κάθε
πρόδο σκουντάβει σὲ μύρια ἐμπόδια, πού κάθε ἀλ-
λαγὴ βρίσκει χίλιες δυσκολίας, πού τὸ καινούριον
γιὰ νὰ καθιερωθῇ ἀπὸ τὴν Πολιτείαν πρέπει νὰ πα-
λιώσῃ πρῶτα, — μόλις τοὺς ἀγγίζει κανένας τὴν ἐλ-
ληνοπρεπὴ τους φλέβαν, ὅλα βολεύονται στὴ σειγμῇ.

Καὶ τὰ Πιθαραδικὰ, τὸ Γκαζοχώρι, τὰ Πετρα-
λῶνα, τὸ Βαθρακονῆσι, ἡ Γαργαρέττα, ἡ Κασίδαν.
ὅλοι αὗτοι οἱ μαχαλαεὶ τῆς Ἀθήνας, πού κρύβουν
πίσω ἀπὸ τὸ σύγχρονον ὄνομα τους, μιὰ ἱστορίαν, μιὰ
παράδοσιν, μιὰ πολυχρόνη συνήθειαν, σβύστηκαν δίχως
λόγον κανένα σοβαρόν, καὶ στὸν τόπον του, ξεφύτρω-
σαν ὁ Ἀρειὸς Πάγος, ἡ Ἀκαδημία τοῦ Πλάτωνος,
ἡ Βασιλεία Στωά, τὸ Δίπυλον, ὁ Κεραμεῖκος, ὁ

Κολωνός, τὸ Κυνόσαργες, ἡ Καλλιρόνη, ἡ Μελίτη, ἡ
Σικελία καὶ τὰ τέτοια.

Καὶ τοῦτο γιὰτὶ οἱ διάφοροι τόποι μὲ τὸ πέρα-
σμα τοῦ καιροῦ λείει ἀπώλεσαν τὴν ἀρχαίαν αὐ-
τῶν ὀνομασίαν μετανομασθέντες εἰκὴ καὶ ὡς ἐτυχεν
ὑπὸ τοῦ πρώτου τυχόντος. Ἀνθρώπος πού γράφει
τέτοια λόγια, πόσο ἀκαθός, πόσο ἀκαλλιέργητος,
πόσο ἀνιστόρητος, πόσο ἀνεπιστήμονας πρέπει νὰ
εἶναι! Αὐτὸς πού περιφρονητικὰ ἀνκρίνεται εὐ πρώ-
τος τυχόν», εἶναι ὁ λαὸς μας, πού ἔδωσε σύμφωνα
μὲ μιὰ παράδοσιν καὶ μιὰ ἱστορικὴ αἰτία τὰ σύ-
χρονα, τὰ καθιερωμένα ὀνόματα στὴς συνοικίας. Κ'
ἔπρεπε νὰ ξέρῃ ὁ κ. Νομομηχανικός, ἔπρεπε νὰ
ξέρῃ ὁ Δημότης, ὁ ὑπουργός, ὁ Βασιλεὺς, πὼς αὐτὴ
ἡ ἀναιδέτης ἀλλαγὴ, ὁ ἐξευγενισμὸς τάχατες, εἶναι
πράγμα ἀντεπιστημονικόν καὶ ἀντιλαϊκόν, μιὰ βρισιὰ
καταμωμένη στὴν κοινὴ συνείδησι, στὴν ἱστορικὴ
συνήθειαν πού καθιέρωσε τὰ ὀνόματα.

Ποῖός θὰ ψάξῃ νὰ μᾶς βρῇ τί κρύβεται κάτω
ἀπὸ τὸ ὄνομα Πετραλῶνα καὶ Γαργαρέττα καὶ Βα-
θρακονῆσι, ποιά ἐποχὴ καὶ ποιά ἱστορικὴ κλωστή
μὲ τὰ περασμένα; Ποῖός θὰ κοιταξῇ νὰ συνείδησι
τίς διαφορὰς ἱστορικὰς ἐποχάς, ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα
ἕως μὲ τὸ μεσαιῶν καὶ δῶθε, γιὰ νὰ ζήγησῃ τὴν
ἀφορμὴν τῆς καθιέρωσιν ὀνοματοθεσίας καὶ τὸν καιρὸν τῆς
ἀλλαγῆς τῆς, καὶ τὴν ἱστορικὴν αἰτίαν τῆς ἀλλαγῆς
πού πάντα βέβαια ἡ πηγὴ τῆς θὰ εἴτανε τοῦ λαοῦ
τῆς συνείδησι, καὶ ὅχι στῶν δασκάλων τὴν ἀνιόρ-
ροπὴν προγονομανίαν;

Ἐκεῖνος θὰ ἔκρινε ἔργο ἀξίον, καὶ κείνος θὰ ἀπό-
δειχνε στὸν κ. Νομομηχανικόν καὶ συντροφίαν πὼς τὰ
ὀνόματα δὲ θ' ἀλλάζοντο μ' ὅσα καὶ ἔγινεσαν, πὼς
ὅσο ἀκατέμφορα καὶ χυδαῖα — κατὰ τὴν σφῆν του
γνώμην — καὶ ἂν εἶναι, θὰ μείνουν πάντα ἔτσι, γιὰτὶ
ὁ λαὸς ἔτσι τὰ ἔμαθε καὶ ἔτσι τὰ συνήθεισε καὶ ἔτσι
τὰ γράφει, καὶ τοῦτο ἀποδείχτηκε ὀλοφάνερως ἵσχυρα
σήμερὰ γενικώτερα στὸ ζήτημα τῆς γλῶσσας πού
μιλά. Ὅσοι χρόνιοι ἀγωνίζονται οἱ δασκάλαι
νὰ τοῦ σηκώσουν τὴν γλῶσσαν, καὶ ὁ λαὸς χαμπάρι
δὲν ἔχει. Ἀκολουθεῖ τὸ δρόμον του, πλουτίζει τὴν
δημοτικὴν του καὶ προχωρεῖ ὀλοένα μπροστά. Κ'
ἐπειδὴ φροντίσανε νὰ τὸν κρατᾶνε κοιμισμένον καὶ
ἡμέρωτον, γι' αὐτὸ δὲν ἐνέκρινε ἵσχυρα σήμερὰ τὴν
ἀδελφίαν πού τοῦ κάνουν. Γιατὶ ἂν εἶχε συνείδησι
τῆς ἀδικίας αὐτῆς, θὰ σηκωνότανε νὰ μπαγαλώσῃ
τοὺς κομικοδασκάλους, καὶ τοὺς πλουτοκίλλους θα-
μαστὰς τους, πού εἶναι χωμένοι σὲ κάθε δημόσια πε-
ρεσίαν, γιὰ νὰ δηλητηριάζουν μετὰ τίς λόζας τους,
τὴν ἀγνὴν καὶ ἀπλὴν καὶ ζωντανὴν πλούσιαν λαλίαν του.

ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΗΣ

καὶ φλογισμένον. Ἡ Μαριὴ συνέχισε τίς θλιβεράς
τῆς σκέψεις, ἀφίνοντας τὸ βλέμμα πλάνον στὰ
βουνά, πού, σκεπασμένα μὲ τὴ μεσημεριανικὴ ἀχνα
τους, πυρῶνταν μακριὰ στὸ βάθος στὸν ἥλιον τοῦ
Ἀλωνάρη. Ὡς πού ἀποκοιμήθηκε καὶ αὐτὴ σκυμένη
στὸ περβάζι τοῦ παραθύριου.

Ὅταν ὕστερ' ἔνοιξε τὰ μάτια πάλι, ἡ ἀχνα
εἶχε σκορπιστεῖ καὶ ἀπ' τὰ βουνά καὶ ἀπ' τὴν ψυχὴν
τῆς. Περσότερο τὴν ἐσφιγγε ἓνα βῆρος στὸ κεφάλι,
τὸ ἴδιο πού παρὰπινέθηκον πῶς εἶχαν καὶ ἡ Φρόσω
καὶ ὁ Γεσίλας, σὺν ζῦπνησιν καὶ αὐτοὶ σὲ λίγο.

Ἀμὴν ξαναπάρτε κρασί ἀπ' τὸν ἴδιον τὸν κε-
ρατῶν, τοῦ βᾶνει σπέρτον, εἶπε ὁ ἀδερφός, ἐνῶ σὴ
κώθηκε ἀπ' τὸ στρώμα του καὶ κάθισε στὸν κα-
ναπέ.

Ἡ Παναγιούλα ἤρθε μέσα νὰ σηκώσῃ τὰ ρούχα
ἀπὸ τὸ πάτωμα.

«Ἄσ' τὰ σ' κ'τιὰ καὶ σύρε βγάλε πρῶτα ἓνα σα-
τίλι κρύον νερόν. Αἰντε, γειά σου!» εἶπ' ὁ ἴδιος τῆς
στερνῆς, χασμουριούμενος καὶ ντερονόμενος φαρδιά
πλατιά.

«Αἰντε γλήγορα» τὰ σηκώνω γὰρ τὰ ρούχα,
πετάχτηκε ἀπ' τὴν ἄκρην ἡ Φρόσω, ἀκούοντας τὴν
ἐπιθυμίαν τῆς ἀδερφῆς.

Καὶ ντερόνηκε καὶ χασμουρήθηκε καὶ ἐκείνη.

«Αἰντε, τσακίσου!» πρόσθεσε καὶ ἡ Μαριὴ καὶ
μπήκε στὴν ἄλλη κάμαρὰ νὰ βάλῃ τὸ μπρίκι στὴ
φωτιὰ γιὰ τὸν καφέ.

Ἡ Κούλα εἶπε ἀπ' τὴν κούλιαν· εἶχε πάρει τὸ
καπέλον τῆς καὶ πάει νὰ τὸ δειξῇ στὴ γετονιά.

«Γεσίλα, ἤρθε τὸ νερόν», εἶπε ἡ Φρόσω στὸν
ἀδερφόν, πού περιμένοντάς το τεντώθηκε στὸν κα-
ναπέ καὶ μισόκλεισε τὰ μάτια.

«Ἄ μπράδ», πού'ν το;»

«Ὁξω σὸν νεροχύτην.»

Ὁ Γεσίλας βγήκε ἐκεῖ, στὴν κορφή τῆς σκά-
λας, καρσὶ στὴν πόρταν τοῦ νοντά, πού ἦταν ὁ νε-
ροχύτης.

«Ἐλα, ἀδελφά μ' το σὸ κεφάλι· ἀγάλι· ἀγά-
λια ὅμως, μὴ μὲ κάμης λούτσαν», εἶπε στὴν Πα-
ναγιούλα, πού καρτεροῦσε καὶ μὲ τὸ νερόν, καὶ ἔσκυψε
στὸ νεροχύτην.

Ἡ Παναγιούλα ὑπάκουσε· δὲν εἶχε ἀδελφάσει
ὅμως ὅλο τὸ νερόν, ὅταν ἀξαφνὰ βρόντος σπαθῶν
ἀκούστηκε κάτω μπρὸς στὴ σκάλα.

«Στοκτάρχα, τώρα μοῦ ζῦπνησες; πάει ἔξ' ἡ
ώρα», φώναξε μιὰ φωνὴ ἀπὸ καί.

«Καλῶς τὸ Νάκα, ἔλα, ἔλα ἀπάνω», φώναξε καὶ
ὁ Γεσίλας, πού γνώρισε τὴ φωνή. Τὰ νερά ἐτρεχαν
στὰ μάτια του καὶ δὲ μπορούσε νὰ τὰ νιώσῃ.

Τὰ βήματα ἀνέβαιναν τὴ σκάλα.

«Ποῖός ἄλλος εἶναι;» ρώτησε ὁ Γεσίλας, σὺν
ἄκουσε πὼς τὰ πατήματα ἦταν περσότερα ἀπὸ δύο.

«Μάντεψέ τον!» ἀπάντησε μιὰ ἄλλη φωνή.

«Μωρέ, ὁ Κουλουμπέρδας...! Δὲ μ' εἶδ' ἔμ' μπό-
λια.»

Ἡ Παναγιούλα τοῦ τὴν ἔδωσε καὶ ὁ Γεσίλας
σκούπισε τὸ προσωπο.

«Πῶς βρισθῆκες βρέ Τιμολέοντά; Δὲν ἦσ'να στ' ἴν
Κέρκυρα;» εἶπε ξανά ὁ Γεσίλας, ἀνοίγοντας τὰ
μάτια.

«Ἐξέμαστε μεῖς γιὰ μακαρούνια καὶ πολίτες;
πήγα νὰ σκάσω γιὰ πλευρόν, ἀπάντησε ὁ πρώτος.
«Καὶ γιὰ τζουρνα...» πρόσθεσε ὁ ἄλλος ἀξίω-
ματικῶς.

«Ἐλατε, μπάτε μετὰ ἔμαθα εἶν' εἰδὼ καὶ ὁ
Σκλέπας, οὔλοι, οὔλοι εἰδὼ. Τ' ἔχει, μωρέ νὰ
γέ-η...!»

«Θὰν τὸν κάψωμε τὸν τόπον!» εἶπε ὁ πρώτος.

Ο "ΝΟΥΜΑΣ",

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Γιὰ τὴν Ἀθήνα Δρ. 8.—Γιὰ τὰς Ἐπαρχίας Δρ.

Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ Φρ. χρ. 10.

Γιὰ τὰς ἐπαρχίας δεχόμεστε καὶ τρίμηνας (2 Δρ. τὴν τριμήνη) συνδρομὰς.

Κανένας δὲ γράφεται συνδρομητὴς ὃ δὲ στείλει μπροστὰ τῇ συνδρομῇ του.

10 λεπτὰ τὸ φύλλο λεπτὰ 10

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κιάσκια (Σύνταγμα, Ὁμόνοια Ἐθν. Τράπεζα Ὑπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμὸς Τροχιδρομίου (Ἀκαδημία), Βουλὴ, Σταθμὸς ὑπογείου Σιδηροδρόμου Ὁμόνοια), στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἐστίας» Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου (ἀντικρὺ στὴ Βουλὴ).

Στὴν Κέρκυρα, Πάτρα καὶ Βόλο, στὰ Πρακτορεῖα τῶν Ἐφημερίδων.

Στὰ Χανιά (Κρήτη) στὸ Πρακτορ. Ἐφημερίδων τοῦ κ. Ἀληκίου.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Οἱ Πρόεδροι καὶ πάντα οἱ πρόεδροι. — Τί ζητοῦμε; — Οἱ σωτήρες μας! — Ἐπιστροφή συντεχνιῶν. — Ζητεῖται Ὑπουργός.

Οἱ ΠΡΟΕΔΡΟΙ τῶν συντεχνιῶν τὴν παρατραβήσανε τὴν κωμωδία τους καὶ καιρὸς πιά. τώρα τὰ λαμπρόσκολα, νὰ μᾶς ἀφίσουν ἱδνυχούς καὶ νὰ κοιτάξουν τὴ δουλειὰ τους. Ἀρκετὰ ὑπομνήματα στείλανε στὴν Κυβέρνηση καὶ ἀρκετὲς φορὲς τὰ γλυκοκουβεντιάσανε μὲ τὸν κ. Θεοτόκη καὶ παραρκετὲς δὲ φορὲς τρίζανε τὰ δόντια τους, μὲ κίντυνο νὰν τοὺς πέσουν καὶ νὰ μείνουνε φαφούτιδες. Τὸ καλὸ τὸ παλινκαρὶ δὲν τὸ βγάζει τὸ σπαθί του ἀπὸ τὸ θηκάρι ἀνὰ πρόκειται νὰν τὸ ξαναβάλει ἀμέσως καὶ τὴ γροθιά του δὲν τὴ σηκώνει κανεὶς ἀνὰ πρόκειται νὰ τὴν κατεβάσει σὲ λίγη ὥρα ἴσως ἴσως καὶ νὰν τὴ βάλει εἰρηνικὰ στὴν τσέπη του. Οἱ Πρόεδροι κτλ. μὴ γροθιά τρομερὴ καὶ φοβερὴ σηκώσανε στὸν ἄερα καὶ καρτεροῦμε τώρα ὅλοι μας νὰν τοὺς χεροκροτήσουμε ὅα θὰ τὴν ξαναβάλουνε στὴν τσέπη τους. Καὶ πιά οἱ γυρῶρες ἀπὸ ὅλους μας γι' αὐτὸ εἶναι ὁ κ. Θεοτόκης ποὺ θὰ ξεκαρδίζεται διαδίδοντας τὰ τρομαχτικὰ μανιφέστα τους.

*

ΖΗΤΑΜΕ λοιπὸν ἐπανάσταση; Ὅτε τὴ ζητῶμε, οὔτε μπορούμε μὲς νὰν τὴ φέρουμε. Ὅ,τι εἶναι νάρθει, θίρεται μοναχὸ του, θὰν τὸ φέρει ἡ ΑΝΑΓΚΗ, θὰν τὸ φέρει τὸ Κακὸ ποὺ ὅσο πάει καὶ παραγίνεται. Ἐμεῖς ἕνα μοναχὰ

νημένος πρὶν ὡς Κουλουμπέρδας.

Ὁ Γεσίλας ἀποσκουπίστηκε καὶ ἀγκαλιάστηκε καὶ φιλήθηκε μὲ τοὺς συναδέλφους του. Ἦταν συμπαθητὲς τοῦ βγαλμένοι τὸν περασμένο χρόνον ἀπ' τὸ σκολεῖο.

Στὸ μεταξύ ἡ Φρόσω, ἀκούοντας ὅσα τὴ φωνές, πρόφτασε καὶ σήκωσε ἀπ' τὸ πάτωμα τὰ ρούχα μὲς τὸν ὄντα καὶ πέρασε στὴν ἄλλη κάμαρα νὰ βάλῃ τὴς παντόφλες τῆς καὶ νὰ σιᾶξῃ λίγο τὰ μαλλιά.

Ὁ Γεσίλας μὲ τοὺς φίλους του μπήκαν στὴ σάλα.

«Μὲ τὴ μεγάλη σου στολὴ σὲ βρήκαμε», εἶπ' ἕνας ἀπὸ τοὺς, χτυπώντας μὲ τὴν ἄκρη τοῦ σπαθιοῦ του τὰ βρακοῦλά του Γεσίλα, ποὺ κρέμονταν λυτὰ κάτω ἀπ' τὴν πουκαμίσια του.

«Σοὺ πᾶν καλῶ, μωρέ; Ἐλα, ντύσου νὰ σὲ ἰδοῦμε γι' αὐτὸ ἤρθαμε», πρόσταξε ὁ ἄλλος.

«Τὼρ ἀμείως» σταθῆτε μὴ στιγμὴ... Μαριώ, Μαριώ...!»

«Τὰ σκ'τιὰ μ', νὰ ντ'θῶ τὴ γυμνά μου καὶ τὴ λ'νὴ μου τὴ μπλούζα», τῆς γύρισε ὁ Γεσίλας «Ποιά, ποιά γυμνά;... πῶς τ'ν εἶπες;» ῥώτησε ξαφνιασμένη ἡ Φρόσω.

Ζητάει: ΣΟΒΑΡΗ ΔΟΥΛΕΙΑ. Καὶ τέτοιο πράμα δὲν τὸ βλέπουμε νὰ γίνεται, οὔτε μέσα στὴ Βουλὴ, οὔτε ὅσα ἀπὸ τὴ Βουλὴ. Οἱ Πρόεδροι ἕνα μοναχὰ ζήτησαν νὰ γίνει γιὰ τοὺς κουβέντα στὸν τύπον καὶ νὰ περάσουν γιὰ μέγαλοι ἄντρες καὶ τὸ πετύχανε. Μποροῦνε λοιπὸν πιά νὰ μᾶς ἀφίσουν ἡσυχούς.

*

ΤΟ «ΜΕΛΛΟΝ» σ' ἕνα ἄρθρον τοῦ τῆς περασμένης Κεριακῆς, μὲ τὸν τίτλον «Τὸ φιάσκο τῶν Προέδρων» μᾶς ἀπέδειξε τετραγωνικὰ γιὰ τὴν οἱ Πρόεδροι δὲν ἀντιπροσωπεύουν τὸ λαὸ καὶ γιὰ τὸ ὅλεος ὁ ὁγώνας τους εἶναι δίχως νόημα καὶ γίνεται μοναχὰ γιὰ τὴν ρεκλάμα.

Παίρνει δὲ τοὺς προέδρους ἀπὸ τὸ σωρὸ, τὸν Παπαφώτη καὶ τὸν Κοπερώνη, καὶ μᾶς τοὺς ἀποδείχνει φορομπήχτες χειρότερους ἀπὸ τὴ Βουλὴ. Ὁ Παπαφώτης, λέει, φωνάζει πῶς ὅλα ἀκριβῶς στὴν Ἑλλάδα καὶ δὲ μᾶς ζητᾷ πῶς τὰ 10 ἔρμια κατ'ἄν, ποὺ πρὸ 20 χρόνων εἶχαν ὀχτὼ λεπτὰ, πωλοῦνται σήμερα σὲ τσιγαρέτα, 60—70 λεπτὰ. Σ' αὐτὰ τὰ δέκα ἔρμια ἔβαλε τὸ Δημόσιο μὴ ἑκατὰ φόρο καὶ βρῆκε τὴν εὐκαιρίαν ὁ Παπαφώτης καὶ οἱ συνάδελφοί του νὰ βίλουν ἄλλη μὴ δέκα, γιὰ νὰ πλουτίσουν. Κι ὁ Κοπερώνης, λέει, πρέπει νὰ μᾶς ζητήσῃ πῶς ἀφοῦ κατέβηκε ὁ καρὸς ἀπὸ 5 50 σὲ 3 50 Δρ. ἡ ὁκία ἀνέβηκε τὸν καρὸ στυὸς καφενέδες του εἰκοσι λεπτὰ τὸ φλιτζάνι καὶ ἔτσι ἀπὸ κάθε καφέ, ποὺ τοῦ κοστίζει μὴ πεντάρη, κερδίζει εἰκοσι λεπτὰ.

Νὰ κατεβάσει τοὺς φόρους τοῦ τοῦ Δημόσιου, μὰ νὰ δώσουν πρῶτον τὸ παραδειγμα οἱ Πρόεδροι καὶ νὰ πάλουν νὰ φορολογεῖν τόσο ἐλλεινὰ τοὺς ραγιάδες τους.

Καὶ τοῦτο τὸ χαριτωμένο ἀπὸ τὸ «Μέλλον»:

Ὁ Κοπερώνης ζητᾷ νὰ κλειστοῦν τὰ Γυμνάσια, Πρωτοδικεῖα, Εἰρηνοδικεῖα κτλ. γιὰ νὰ ῥοῦν ὅλοι οἱ Ρωμιοὶ νὰ καθίσουν στοὺς καφενέδες του.

*

ΑὐΤΟ πάλι μὲ τὴ «Διαδήλωση» ποὺ τὴν τελαλάνε τόσοι καιρὸ τώρα καὶ ποὺ δὲν ἀποφασίζουμε νὰ τὴν κάνουμε, μᾶς φαίνεται, ἔτσι πῶς νὰν τὸ πούμε, σὰν μπαμπούλας παραπολὺ παιδείας. Οἱ Πρόεδροι λ. χ. φοβερίζουν τὴν Κυβέρνηση πῶς ὃ δὲ τοῦ: κάνει τὸ καὶ τὸ ποὺ ζητᾷ θάναξαστοῦν νὰ καλίσουν τὴς συντεχνίας στὰ ὄπλα, νὰ κάνουνε δηλ. ἕνα εἶδος ἐπιστράτευσης. Καὶ ἡ Κυβέρνηση καμνέται πῶς παίρνει στὰ σοβαρὰ τὴν φοβέρα, πῶς μελετᾷ τὸ «ultimatum» ποὺ τῆς δώσανε, πῶς θὰ συμμορφωθεῖ μ' αὐτὸ—καὶ ἔτσι περνᾷ ὁ καιρὸς, ὅσο ποὺ τὰ κατάφερε ἡ Κυβέρνηση τοῦ Θεοτόκη νὰ παραιτηθεῖ καὶ ἔτσι νὰ καθίσουμε μὲς καλὰ καὶ οἱ Ρωβερτιέροι τῶν συντεχνιῶν καλύτερα.

*

Ἡ ΝΑΥΤΙΚΗ ἐπιτροπὴ ἀνακάλυψε πῶς ναυτικὸ δὲν ἔχουμε, πῶς πρέπει νὰ λιγοστεύουν οἱ ναῦτες, πῶς οἱ μισοὶ ἀξιωματικοὶ καὶ ὑπαξιωματικοὶ εἶναι περιττοὶ καὶ παίρνουνε χαράμι τοὺς μιστοὺς καὶ τὰ γαλόνια, πῶς πολλὰ κα-

ράδια μας πολεμικὰ εἶναι ὀλοσδιόλου ἀχρηστὰ, πῶς πετιούνται κάθε χρονιά τόσα καὶ τόσα ἑκατομύρια στὴ θάλασσα, πῶς... πῶς... κτλ.

Ἐνα μοναχὰ δὲν ἀνεκάλυψε: Ὅτι καὶ ποῦ θὰ βρεθεῖ ὁ Ὑπουργὸς ποὺ θάχει τὸ κουράγιο νὰ κάνει ὅλ' αὐτὰ καὶ νὰ μᾶς σώσει ἀπὸ τὸ ξεχαραλωμένο ναυτικὸ μας. Μέσα στὴ Βουλὴ, γιὰ τὴν ὥρα, κανέναν τέτοιο δὲ βλέπουμε.

ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ

Πάλι ὁ Μάρτης ἔφτασε,

Ἀγάπη μου γλυκειά,

Ἀνθοῦντ' ἔρμα κιαδιὰ

Καὶ λυόνουνε τὰ χιόνια,

Πάλι θὰ ἰδοῦμε σπῆτι μας

Ἐρωτικὴ φωλιά

Νὰ χιτίζουν τὰ γοργόφτερα

Καὶ ξένα χειλιδόνια.

Θὰ μᾶς ξυπνοῦν τὴ χορογῶν

Μ' ἀνούραση λαλιά

Τὰ ποθεῖνά μας δνειρα

Θὰ νὰ συγχρονοῦν,

Καὶ θὰ μᾶς θρέφει τὴν καρδιά

Ἐλπίδα μυστικὰ

Πῶς μὴν ἡμέρα σὸν αὐτὰ

Κ' ἐμεῖς θ' ἀνταμωθοῦμε.

Μὲς τὴ γλυκειὰ καὶ εὐρωστη

Τῆς φύσης ἀγκαλιά

Ὅπ' ἀγγελούδια ἀθώρητα

Θὰ νὰ μᾶς τρυγνοῦν

Ἐκεῖ θὰ λάβουνε ζωὴ

Τὸ ἀγάπης τὰ φιλιά

Καὶ οἱ κ'ημοὶ τοῦ ἔρωτα

Θὰ νὰ λησμονηθοῦν.

Κέρκυρα—Ποταμός

ΣΠΥΡΟΣ ΠΕΡΟΥΑΝΣ

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

„ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ
ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ“

Πουλιούνται 2 δραχμὲς στὰ γραφεῖα τοῦ «Νουμά».

ἈΤὸ κοντὸ μου παντελόνι, διάλεξε πῶς θέλεις νὰ σ' τὸ πᾶ; Πῆς τ'ς Μαριώ, αὐτὴν ξέρε, φώναξε ἀνυπόμονα ὁ Γεσίλας.

Ἡ Φρόσω πήγε καὶ τᾶφερε ἀπ' τὸ χειμωνιάτικο.

«Μὰ γιατί δὲ φορεῖς καὶ τὸ λ'νὸ σ' τὸ πεντελόνι», εἶπε στὸν ἀδελφὸ ἐνῶ τοῦ τᾶδνε.

«Τί κατὰσπρος θέλεις νὰ βγῶ, σὰ μυλωνάς», ἀπάντησε ὁ στενὸς γελώντας.

«Δὲ συνηθεῖται πλιά», εἶπε ὁ Τιμολέων Κουλουμπέρδας.

«Ἀλήθεια, εἴν' ἄσκημο κιάλα ὁκτὸς ἂν ἔχεις λινὸ σταχτὶ παντελόνι», ἐπιθεδαίωσε ὁ ἄλλος ἀξίωματικός.

«Φέρεσε κάνε τὸ μακρὸ σ' τὸ ποδύχον», ἐπίμενε ἡ Φρόσω, ποὺ λαχταροῦσε νὰ τὸν δῇ πῶς τοῦ πηγνίζει. «Καψόπαϊδο, θὰ σκάσης μὲ τ'ς μπότες νὰ πᾶς νὰ σ' τὸ φέρω;»

«Ὅχι, ὄχι, θέλει πρῶτα λίγο σιδέρωμα.»

«Νὰ βάλουμε τὸ σίδερο, γίνετ' ἀμείως.»

Ὁ Γεσίλας γέλασε καὶ κοίταξε τοὺς συνάδελφους του.

«Θιμάται π' σιδέρωνε τ' φ'στανέλα τ' πατέρα», εἶπε δείχνοντας μὲ νόημα τὴ Φρόσω.

Ἡ Φρόσω ψωμογέλασε, βιασμένη ἑμῶς ἡ εἰρωνία τᾶδερφοῦ γιὰ τὴ φουστακέλα τοῦ Θώμου Κρατιᾶ δὲν τῆς παρέφερε. Μὰ «ἔ-σ» εἶναι τὰ παιδιὰ, στοχάστηκε καὶ τοῦ τὸ συμπάτησε.

«Χώρια ἀπ' τὸ σίδερο, θέλει καὶ ψύχα ἀνοιμα», γύρισε πάλι στοὺς συναδέλφους τοῦ Γεσίλας «μ' τόφκιασε στενότερο ἀπὸ τ' τοῦβλα, μὰ βιάζομαι νὰ φύγω καὶ τὸ πῆρα. Εἴν' κάνας ράφτ'ς καλὸς ἐδῶ;»

«Ὁ γερο Κρίπας καλὰ τὰ καταφέρει, σὰν κάτσης ἀποπάνω ἀπ' τὸ κεφάλι του», εἶπε ὁ Νίκας Κλωστογιοργόπουλος, ὅπως λέγονταν ὁ ἄλλος ἀξίωματικός.

«Μωρ' ζῇ ἀκόμα ὁ γερο Κρίπας;» ψιθύρισε ὁ Γεσίλας.

Ἦταν ὁ ράφτης ποὺ στὸ μαγαζὶ τοῦ εἶχε μαθητεῖ μὴ φορὰ.

«Ζῇ, πανάθεμά τον, γιὰ νὰ μ' χαλᾷ ἐμένα αὐτὴ τ' μπλούζα», εἶπε ὁ Κουλουμπέρδας, δείχνοντας ἀπάνω του.

«Ποῦ σ'νε χαλᾷ;» ρώτησε ὁ Γεσίλας.

«Δὲ βλέπεις, εἶναι μπλουζὴ αὐτὴ ἡ σακί;»

«Δὲν εἴν' κακὸ τὸ φάρδος; ἔσ' τ'ς κᾶν'νε τώρα.»

«Κι ὁ κολάρος ἰδὲς τον πῶς μαζίνει.»

ΣΥΝΤΡΑΒΗΓΜΟΣ*)

B'.

Ἦτοτε* ἀπ' ἀφ' ἧς εἶπαμ' ἐδῶ τὸ ζήτημα τοῦ συντραβηγμένου καὶ >κι λύνετ' ἐφ' ὧς καὶ γίνονται* ἐν σκεδὸν οἱ κατὰ τὸ φαινόμενο διαφορετικὲς γυνῶμες τοῦ Πάλλη (Νουμάς, ἀριθ. 290) καὶ τοῦ Ψυχάρη (P. καὶ μ. Ε', α', σ. 75 καὶ πέρα). Τὸ ἐξιδιαιρύνουμε :

α'.) Ὅταν πρὶν ἀπ' ἑνὸς παχὲ ἀτρίφτο φτόγγο: α, ο, ου τύχει ἑνὸς ψιλῶς ἀτρίφτος: ε, ι, τὰ παθήματα τοῦ ψιλῶς εἶναι διὰ λογισμὸν κ' ἡ αἰτία τοὺς κάπως ψυχολογικῇ.

Παλαιῶν, ἐπειδὴ, γὰρ νὰ προφέρουμε τὸν παχὲ ἀτρίφτο (φων.) φτόγγο α, ο, ου, χρειάζεται νὰ βάλουμε σὲ μεγαλύτερον κόπον τὰ στοματικὰ μας ὄργανα, παρὰ ὅτε μᾶς χρειάζεται γὰρ τοὺς ψιλῶς: ε, ι, βιάζομαστε νὰ μορφώσουμε ἀμέσως τὸ βαθυλόφωνο τοῦ στομάτου γὰρ τὸν παχὲ, καὶ τότε: ἢ δὲν προφταίνομε καθόλου νὰ προσφέρουμε τὸν ψιλῶ καὶ τὸν παρομοιάζομε μὲ τὸν ἀκόλουθο παχὲ (φωνοσυρμὴ πισωδρομῆ, κοίτα πρὸς ἀπάνου) λ. χ. Θεόδωρος > Θεόδωρος > Θεόδωρος κτλ. κ' ἐδῶ γίνεται σωστὸς συντραβηγμὸς (ἀρχαία κράση), ἢ παραπαίνομε (μὲ τίς σκουνητιές, νὰ ποῦμε) τὸν ψιλῶ καὶ τὸν κάνουμε μισότριβο 2 (ὑποταχτικὸ διφτόγγον μεταφώνου. Γραμ. μου § 85) συμπεριφέροντάς τον αὖτε μὲ τὸν ἀκόλουθο παχὲ λ. χ. Θεός > Θιός, κτλ. κ' ἐδῶ γίνεται μισὸς συντραβηγμὸς (ἀρχ. συνίληση κοίτα Γραμ. μου § 303).

β'.) Στὶς λέξεις πρὶν ἀπ' ἀφ' ὧν τὸ συντραβηγμένο ψιλῶ φτόγγον ὑπάρχουν τὰ σύμφωνα γκ, κ, γ, χ, πού ἐνεκα τὸν ἀκόλουθόν τοὺς ψιλῶ εἶν' ἀπαρχῆς φτόγγου οὐρανικοί: γκ2, κ2, γ2, χ2, (κ. Γραμ. μου § 125), λ. χ. στὰ σφίγγε ἀφ' οὗ > σφίγγ2 ἀφ' οὗ, καὶ ἄλλος > κ2 ἄλλος, φάγε ἀφ' οὗ > φάγ2 ἀφ' οὗ, ἐχει οὐρά > ἐχ2 οὐρά κτλ. δὲν εἶναι βολετό νὰ ξεχωρίσουμε, ἢ γίνεται σωστὸς συντραβηγμὸς (φωνοσυρμὴ καὶ συχωνεμός), ἢ μισὸς συντραβηγμὸς (διφτογγισμός).

Ἦς πάρουμε λ. χ. τὸ παράδειγμα Γεώργης > Γεώργης, γι' ἀφ' ὧς τὴν ὥρα δὲν πιστεύω κανεὶς νὰ ἔφερε ἀφιλογιᾶ, οὔτε μόνος του, οὔτε δημόσια, πῶς δὲν ἔγινε δηλ. μισὸς συντραβηγμὸς ὅπως στὸ Θεός > Θιός. Ὡς-ὅσο ἐγὼ—καὶ μαζὶ μου κάθε εἰλικρινὸς

*) Ἡ ἀρχὴ τὸν στὸ περασμένο φύλλο.

α' Ὁ κολάρος ποικιλιῶν, ἤθελε λίγο πάρος μου, μὰ διορθώθηκεν ἂν θέλεις, πᾶμ' αὖτις μαζὶ καὶ τ' δείχνω γῶ. Νῆ, ἐδῶ θέλει λίγο..., εἶπε ὁ Γεσίλας, πιάνοντας τὸ γιὰ τὸ τοῦ συνδέρφου του.

«Ἐλα, ἔλα, ντύσου τώρα», τοῦ φώναξε ὁ ἄλλος, ἀξιομακτικῶς ἀδὲν εἰμασσε νὰ κάτσωμε πολλὴ ὥρα.»

«Ἐχετε περσεῖα; Ἐχετε πολλὴ δ' ἰαὶ στὸ τάγμα;» ρώτησε ὁ Γεσίλας, παίρνοντας νὰ ντυθῇ. «Κοιμήκαμε», ἀπάντησε ὁ Κουλουμπέρδας.

«Ἀπ' τὸ πρῶτ' ὥς τὸ βράδυ πρέφα στὸν καφενέ», πρόσθεσε ὁ ἄλλος.

«Ζωὴ καὶ κότα τὸ λοιπόν», εἶπε ὁ γυιὸς τοῦ Θώμου Κρανιᾶ καὶ ἔστρεψεν τὰ μάτια του.

Ἀλλὰ ὅπως ἔκαμε τὴν ὥρα αὐτὴ νὰ δέσῃ τὸ πατζάκι του, τοῦ ἔμεινε στὰ χεῖρα.

«Νῆ ἀπ' ὁ δῖος, ἤθερε καὶ σὺ τ' ἔν ὥρα νὰ κοπῆς!» φουρκίστηκε.

«Στίκα νὰ σ' τὸ ράψω μιὰ στιγμὴν, πετάχτηκε ἡ Φρόσω, πού κάθονταν στὸ πλάγι του, καὶ κίνησε νὰ πᾶν νὰ φέρῃ τὴν βελόνα.

«Ἀσ' το, δὲν εἶν' ὥρα τώρα» τὸ δένω ὅπως ὅπως.»

Ἡ Φρόσω ἔσκυψε νὰ τοῦ τὸ δέσῃ μὰ δὲ δέ-

γλωσσολόγος, πιστεύω, — δὲν μπορῶ νὰ βεβαιώσω μὲ τὴ συνείδησή μου, πῶς δὲν μπορεῖ νὰ ἔγινε καὶ σωστὸς συντραβηγμὸς σὰν τὸ: Θεόδωρος > Θεόδωρος > Θεόδωρος, δηλ. Γεώργης > Γεώργης > Γεώργης. Τὸ εἰ (ἢ 2) πού γράφουμε κατόπι ἀπ' τὸ Γ καὶ θόλου δὲν μπορεῖ νὰ μᾶς τὸ βεβαιώσῃ ἀφ' ὧς (7), γιὰ-τὶ ναιμὲν (8) ὅταν ὁ τύπος μᾶς ἔρχετ' ἀπ' τὴν ἀρχαία παράδοση, δὲν ἔχει οὐρανικὰ γκ2, κ2, γ2, χ2, μὲ ἀκόλουθα παχὲ φωνήεντα α, ο, ου, μὰ σὰν εἶναι νιόπλαστος ὁ τύπος ἔχει καὶ παραέχει. Ὅπως λοιπὸν στὸν τύπο γελάς > γελάς (Θεσσαλία, Ἀρτάκη) ἔν καὶ τὸ ψιλῶ ε ἀπὸ φωνοσυρμῆ τοῦ κατοπινῶ γίνεται παχὲ α, μὰ τὸ οὐρανικὸ γ2 μνησκει πάλαι οὐρανικὸ: γελάς καὶ δὲ γίνεται λαρυγγικὸ γελάς (τύγκρινε καὶ γεφύρι > γεφύρι, γεμίζω > γεμίζω, γέμα > γεμά, ὅπου τὸ ε > ο ἀπ' τὸ κατοπινὸ χειλικὸ φ, μ Γραμ. μου § 263—καὶ ὅμως τὸ γ2 δὲ γίνεται γ). Ἔτσι καὶ στὸ Γεώργης > Γεώργης (φωνοσυρμὴ) τὸ ἀρχικὸ Γ2 θὰ μείνῃ οὐρανικὸ καὶ δὲ θὰ γίνῃ λαρυγγικὸ: Γεώργης. Ἀλήθεια ἀφιλονικητῇ. Μὰ μὴν ἔχοντας ξεχωριστὸ ψηφὶ γιὰ τὸ φτόγγον γ (λατινογερμανικὸ j) γράφουμε κοντὰ στὸ γ ἑνα ε (δηλ. 2) γιὰ νὰ δείξουμε πῶς εἶν' οὐρανικὸ (ἔτσι καὶ στ' ἄλλα: γκ2, κ2, γ2).

Ὅμοια λοιπὸν καὶ στὰ: κ2 ἄλλος, κ2 ὁλος, κ2 οὔτε μόνον γιὰ-τὶ τὸ κ μνησκει οὐρανικὸ κ2 καὶ δὲ γίνεται λαρυγγικὸ κ' ἄλλος κτλ. δὲν μποροῦμε νὰ ποδείξουμε πῶς δὲν ἔγινε πρῶτα κ2 ἄλλος κτλ., ἀφοῦ ἔχουμε ἀνάλογα παραδείγματα: κερά > κ2ερά (Ἀρτάκη), φελέο > φελέο, (τὸ ε > α ἢ ο ἀπὸ φωνοσυρμῆ), κεράλε > κ2εράλε (τὸ ε > ο ἀπ' τὰ ἀκόλουθα φ), ὅπου τὸ ἀρχικὸ κ2 μνησκει οὐρανικὸ καὶ πρὶν ἀπ' τοὺς παχίους φτόγγους α, ο, δὲ γίνεται δηλ. κερά κτλ.

Μὰ ἀφοῦ, καὶ μισὸς συντραβηγμὸς (διφτογγι-

(7) «Σὰ μελετᾶ κανεὶς τὴν ἀνθρώπινη λαλιά, εἴτε στὸ παρελθὸν εἴτε στὸ παρὸν, δὲν πρέπει ποτὲ τοῦ νὰ βλέπῃ τὸ γράμμα, τὸ ψηφί, παρὰ τὸν ἦχο τὸ ζωντανὸ πού τὸ ψηφί μᾶς τὸν παρασταίνει» (Ψυχ. P. κ. μ. Ε', α', σ. 83 βλέπε καὶ Γραμ. μου § 60).

(8) Ὡς τώρα τὸ ναιμὲν(ν) τὸ εἶχα γὰρ δασκαλισμὸ, μὰ τελεφεταῖ τὸ ἄκουσα στὰ κατάγιαλα τοῦ κόρφου τῆς Κιδῆς ἀπὸ γριῆς πού ὑποψία γιὰ ἐπίδραση δασκαλισμοῦ εἶναι ἀδύνατη, καὶ ἄκομα τάκουσα τόσο καλοχωνεμένο καὶ τόσο συχνὸ καὶ μ' ὅλους τοὺς κανόνες τοῦ φτογγισμοῦ: (ναιμὲν πρὶν ἀπὸ φωνήεντα καὶ ἄφωνα, ναιμὲ πρὶν ἀπὸ ἡμίφωνα) καὶ σὰ γλωσσολόγος τὸ ἀντ' ἀφ' ὧς πῶς ἔρχετ' ἀπ' τὴν παράδοσιν. Ἐπειτα μοῦ ἀποσώζει μεγάλῃ φραστικῇ ἀνάγκῃ καὶ τὸ θέλω.

σμός) ἢ γίνῃ, ἀφ' ὧς πάλαι ἔτσι θὰ προφερόντο, καὶ ἀφοῦ ἔχουμε τόσα ἄλλα φανερά παραδείγματα πού γίνεται καὶ μισὸς συντραβηγμὸς τῶν ψιλῶν ε, ι πρὶν ἀπ' τοὺς παχίους α, ο, ου, λ. χ. φονέας > φονέας, λοντάρι > λοντάρι, λατρός > λατρός κτλ. καὶ μάλιστα μὲ ἔρους τῆς ἰδίας φτογγολογικῆς συμπεριφορῆς (τύγκρινε: Θεόδωρος καὶ θιός, κωπὸς καὶ νιός, ἀβρωνιά (> βρωνιά) καὶ ἄβριο, τρακόσια καὶ τριάντα κτλ.) δὲν μπορεῖ βέβαια ὁ γλωσσολόγος νὰ βεβαιώσῃ σίγουρα, πού ἀπ' τὰ δύο γίνεται ἀπ' ἀλλήλῃς στὸ κ2 ἄλλος καὶ τὰ παρόμοια, γιὰ-τὶ σ' ἀφ' ὧς γίνεται διαστρέβλωμα διὰ γλωσσικῶ νόμον σ' ἑνα καὶ τὸ ἴδιο φαινόμενο (βλέπε κάμποσα ἄλλα παραδείγματα στὴ Γραμ. μου § 418).

Τώρα γιὰ τὸν ἀποστροφὸν that is the question.

Ἦ γίνεται μισὸς συντραβηγμὸς, δηλ. διφτογγισμός, δὲ θέλει πού δὲ θέλει. Ἀν πάλαι γίνεται σωστὸς συντραβηγμὸς, ἔτσι πού ἐξηγήσαμε τὸ μηχανισμό του (κ' εἶν' ἀρρησιγούρη ἡ ἐξηγητὴ μας) πάλαι δὲ θέλει, γιὰ-τὶ τίποτε; δὲν ἐκθλίβεται, νὰ ποῦμε.

Μὰ τότε δὲ θέλουμε μήτε τὰ μ' ἄλλους καὶ σ' ἄλλους.

Βέβαια καὶ δὲ θέλουμε, καὶ γλυτώνουμε ἀπ' τὸν μπαλά τους γράφοντάς τα μονολεξίς: μᾶλλον, σᾶλλον, πού φτάνει τὸ πνεῦμα τῆς β' λέξης νὰ μᾶς δείξῃ πῶς ἔγινε ἐκεῖ συχωνεμός, (πρὸς. τῶλλα, νᾶβρω κτλ.)

Ἀμὲ τὸ γι' ἄλλους;

Ἀσπὴρ σὰν τὸ ξετάσεις βέβαια καὶ ἀπ' τὸ δὲ θέλει, μὰ γιὰ νὰ τὸ γράψουμε μονολεξίς ἐκφνίζεται τὸ μάτι, πού ἐρχῆθαι δὲν ἔμαθε νὰ συνεδνεῖ στὴ γραφὴ τὴν προηγούμενη φτογγοπαθισμένη λεξούλα μὲ τὴν ἀκόλουθη, παρὰ μόνον σὰ μείνῃ ἡ πρώτη μ' ἑνα ψηφί μονάχα: τὸ γράφουμε λοιπὸν ξεχωριστὰ γι, μὰ ἐπειδὴ ὁ σωστὸς τύπος εἶναι γιά, στὸ μάτι τουλάχιστον φαίνεται πῶς λείπει ἀπὸ καὶ ἑνα α καὶ γι' ἀφ' οὗ τὸ χατῆρ βάζουμε τὸν ἀποστροφὸν, ὅπως καὶ στὰ ἔγραψ' ἀφ' ὧς κτλ. Ὅμως στὸ κ2 δὲ συμβαίνει τὸ ἴδιο, γιὰ-τὶ στὸν τόπον τοῦ αἰ=ε βάζουμε τὸ ε=2 συντακτικῶς ἔτσι τὴ γραφὴν του κατὰ τὰ γεαῖα > γεαῖα, παλαῖος > παλῖος, Ρωμαῖος > Ρωμῖος κτλ. (γιὰ τὸ γραφικὸ συντακτικὸν βλέπε Γραμ. μου § 377).

Ἀπ' ὅλα ἀφ' ὧς βγαίνει πῶς, γιὰ νὰ γράψουμε κ2 καὶ πρὶν ἀπ' τοὺς ψιλῶς ἄκομα ε, ι, λ. χ. κ2 ἴδιος (ἀμ' τότες γιὰ-τὶ ὄχι καὶ: κ2εῖνος;) γιὰ

νονταν ἦταν πολλὰς φορὲς πρωτύτερα κομένο καὶ δεμένο.

«Παταλή 'σαι καφερὴ καὶ σὺ 'στ' το, δὲ δέ-νεται» βγάλε μ' γλήγορα 'να συντρίψ' ἀπ' τὸ σέ-πέτι μ'. Τοῦτο δῶ 'να βρώμιο κίβλα ἀπ' τὸ δρόμον, ἔσπρωξε ἀυπόμονα ὁ ἀδερφὸς τῆς Φρόσας.

«Μὲ τὸ μπαρντόν», εἶπε στους φίλους του, ὅταν ἡ στερὴ τοῦ ἔφερε ὅ,τι τῆς γύριψε.

«Τὴ δουλειά σου», ψιθύρισαν ἐκεῖνοι ἀδιάφοροι. «Ἀμα ὅμως ἔφυγε ἡ Φρόσω σηκώθηκαν καὶ δὲν τὸν ἀφίκαν νὰ ντυθῇ.

«Ὅτ' μὲ ξεσκλίστε» ἔλκτ' ἔστε τάσπελα τώρα σεις εἰσχετε π' βιαζόσταν πρὶν...» φώναξε γελώντας ὁ Γεσίλας.

Μὰ οἱ συνάδερφοί του θυμήθηκαν τὰ χωρατὰ τους μιὰ φορὰ μὲς τοὺς θαλάμους τοῦ σχολείου κ' ἡ Κούλα, πού γυρίζοντας ἀπ' τὴ γειτονιά μὲ τὸ καπέλο τῆς μπήκε ἔξωκ στὴ σάλα, βρήκε τὸν Κουλουμπέρδα νὰ κρατῇ στὰ χεῖρα του τίς κάλτσες τοῦ Γεσίλα. Ὁ τελευταῖος τίς ἀδράξε καὶ τίς φούσε, συσταίνοντας συνάμειν τοὺς φίλους του στὴν ἀδερφή.

Ἡ Κούλα γινώριζε μόνον τὸν ἑνα, τὸν Κλωστογιωργόπουλο, ἀπ' τὸν καιρὸ πού ἦταν ὑπαξιωματι-

κὸς στὸ κάστρο. Τὸν Κουλουμπέρδα πρώτη φορὰ τὸν ἔβλεπε.

«Τὰ παιδία παῖζει», εἶπε τούτος κατακόκκινος, ξανακνηθόμενος στὸν καναπέ, ἀφοῦ πρῶτα χαϊρέτισε μὲ ὑπόκλιση βεβαίως.

Ἡ Κούλα δὲν κατάλαβε τίς λέξεις. Στὴ δασκάλα Τερψιχόρη, πού εἶχε πάει τὸν κηρὸ πού ἦταν ἄκομα ὁ πατέρας τῆς ἑταρχος, δὲν εἶχε προχωρήσει στὸ συντακτικὸ τόσον μακριά. Ὡς τόσο γέλασε τὰ δόντια τῆς δὲν ἦταν τόσο μαύρα ἄκομα, ὥστε νὰ ροδᾶται νὰ τὰ δείξῃ.

«Σὲς συγγαίρῳ διὰ τὸν ἀδερφόν σου» ἤρθη νὰ τὸν ἴδωμε μὲ τὴν στολὴν τάξιωματικῶν, πῶς τοῦ πηγαίνει», ἐξακολούθησε ὁ Τιμολέων Κουλουμπέρδας.

Ἡ Κούλα εὐχάριστη, δείχνοντας πάλι τὰ δόντια μὲ χαμόγελο.

Ὁ Γεσίλας παραπέρα ντύνονταν χωρὶς νὰ δύνῃ προτοχὴ στους φίλους καὶ στὴν ἀδερφή.

«Κούλα, ἔλα ἔλα ἀποπίσω τς σούφρας», εἶπε στὴ στερὴν, ἀφοῦ εἶχε φορέσει καὶ τὴ μπλούζα του.

Ἡ Κούλα σηκώθηκε καὶ πῆγε καὶ τὸν βρήκε, ἐνῶ ἐκεῖνος χτένιζε τὰ μαλλιά καὶ τὸ μουστάκι ἀντίκρου στὸν καθρέφτη. (Ἀκολουθεῖ)